

EUGLENA

PB-PP|B-37037
BELGIE(N) - BELGIQUE

JAAR
GANG **38**
NR. 2

Jaargang 38 nr. 2 - december 2017, januari, februari 2018 - Afgiftekantoor Gent X - P 602287 - V.U. JNM vzw - Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

WINTER 2017

DRIEMAANDELIJKS NATIONAAL TIJDSCHRIFT VAN JNM

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste waarnemingen. We nemen zelf een zaag of schop in de hand en maken ruimte voor natuur. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kan je tijdens één van onze veertig zomerkampen in binnen- en buitenland dagenlang genieten met vrienden in de natuur. Kom zelf op ontdekking bij één van onze vijftig afdelingen in Vlaanderen en Brussel.

Lid worden

Surf naar www.jnm.be/lidworden en vul het inschrijvingsformulier in.

Nieuwe leden betalen maar 5 euro.

Lid blijven

Surf naar www.jnm.be en meld je aan.

Surf dan naar “**mijn gegevens**” (rechts bovenaan).

- 18 euro voor piep-, ini- & gewone leden,

geboren in 1992 tot en met 2010

- 18 euro voor steunleden, geboren in 1991 of vroeger

(je krijgt ook een abonnement op Euglena)

- 36 euro voor instellingen, bibliotheken, scholen...

(je krijgt een abonnement op Euglena + Kikker)

Contacteer ons

Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van 45 afdelingen uren speelplezier te bezorgen. Vul je gemeente in bovenaan op jnm.be en je komt terecht op de contactpagina van jouw afdeling.

Op nationaal niveau wordt de werking gedragen door het hoofdbestuur. Dat zijn ongeveer 70 vrijwilligers die zich in acht werkgroepen en ploegen inzetten. Je vindt de contactgegevens van het hoofdbestuur op jnm.be/hb.

Het hoofdbestuur en de afdelingen worden ondersteund door zes personeelsleden op het nationaal secretariaat in Kortrijksepoortstraat 192 in Gent.

Heb je een administratieve vraag, mail dan info@jnm.be of bel 09 223 47 81.

Werkten mee aan dit nummer:

Femke Batsleer, Sander Bruylants, Lennert Devroey, Jakob Ghijs, Jef Hendrix, Oliver Mechthold, Jeroen Rappé, Jorn Van de Velde, Jakob Vandevoorde, Pieter Vanstraelen, Willem Van Echelpoel, Linde Verlooy

Vormgeving en illustraties: Myrthe Van Rompaey

Cover foto: Emma De Maeght

INHOUDSTAFEL

Voorwoord	3
Afdeling in de kijker.	4
Waarnemingstelex	6
Uit de Bertram!	10
Groot heroïsch werkweekend.	13
De geschiedenis van de hoogstamboomgaard in Haspengouw.	15
De polders.	18
Lezersbrieven.	23
De tirade 1: milieushaming.	26
De spreadstrijd.	28
Een weekje haccen in turnhout.	30
Voorstelling hoofdbestuur.	32
Laat ons treurwilgen - column.	35
HB-kort.	36
RvB-kort.	37
Organigram.	38
Aankondigingen.	39
Contactpagina.	43

Beste lezer

Soms hoor ik dat het vroeger beter was. De aarde was kouder, pendelaars socialer, de jeugd geëngageerd en rockmuziek staalhard. *La nostalgie fait vendre!* Dat heb ik niet gezegd, maar het klopt wel. We struinen met z'n allen tweedehandswinkels af, snuffelen tussen bompa's platen en eten het liefst ambachtelijke boterkoeken. Ook ikzelf voel me op dit moment het gemakkelijkst in mijn retro tweedehands trui met rode, gele en groene strepen, een trui die mijn vader had kunnen aanhebben op mijn babyfoto's.

Ook binnen JNM bots ik dagelijks op nostalgie. Ikzelf, en vele anderen, kijken regelmatig bewonderend naar het verleden. En zowel binnen afdelingen als onze nationale werking merk ik regelmatig dezelfde gedachtenpatronen: 'vroeger was er meer volk', 'vroeger deden we meer aan natuurstudie', 'vroeger gingen vrijwilligers harder', 'vroeger waren er meer nationale kampen', 'vroeger waren we mondiger en onvermurwbaar'... Maar is dat wel zo? Was het vroeger beter? We worden inderdaad steeds meer een jeugdbeweging.

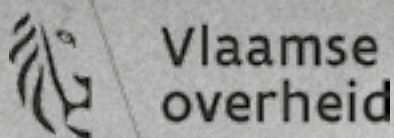
Een jeugdbeweging mét inhoud en waarden, mét natuur én milieu. Maar desalniettemin een jeugdbeweging. Zijn we hierin te ver aan het gaan? Betekent een focus op jeugd een teloorgang van natuur en milieu? Ik denk van niet, maar ik sta open voor de discussie. En wie weet keren we ooit wel terug, de JNM zit vol met conjuncturen: de MWG is nu eens educatief, dan weer activistisch; de nationale ini-ploeg verdwijnt, en duikt dan weer op; afdelingen komen op en doen het dan weer minder...

Ik denk dat een negatieve trend gewoon veel meer in het oog springt dan alle positieve en dat we het verleden iets te makkelijk ophemelen.

Laat ons daarom even stilstaan bij wat we allemaal aan het doen zijn. De JNM heeft zodanig veel gerealiseerd de laatste jaren: we vergaderen vlotter, cursussen zitten vol, nieuwe afdelingen ontkiemen, congressen bulken van inhoud, RvB's duren niet langer tot half drie 's nachts, we shoppen in een webwinkel, startdagen lokken massa's volk, we werken nauwer samen, natuurstudie is toegankelijker dan ooit, ons nieuwe bondssec blinkt, we zijn voorbereid op klachten en crisissituaties ... en Limburg leeft!

De lijst is lang en groeit aan een gigantisch tempo. We zijn zelfs, in de mate van het mogelijke, voorbereid op het 21ste-eeuwse engagement. Meer dan ooit is er ruimte voor projectwerking, participatie en flexibiliteit, zonder daarbij onze traditionele taken uit het oog te verliezen. En eerlijk gezegd, dat is iets wat maar weinig organisaties in de milieu-, natuur- én jeugdsector ons nadoen. JNM denkt na. Over zichzelf, over anderen, over engagement én over inhoud. We zijn constant bezig onszelf aan te passen en opnieuw uit te vinden -misschien soms zelfs iets te snel-. Ik ken weinig organisaties die zo hard in eigen boezem durven kijken. En juist daarom is het zo'n eer om dit jaar mee aan het roer te mogen staan.

Tot gauw
Jakob

AFDELING IN DE KIJKER

GENT

MET: MARIE DE LA MARCHE, JONAS BIL EN FIEN DE CORTE

Hey daar, welkom in de kijker en Marie, proficiat met je secretarisschap! Jij zit al sinds je 7 jaar in JNM Gent. Jonas en Fien, hoe lang zitten jullie al in Gent?

Fien: sinds 2006, ook sinds mijn 7 dus. Jonas: Ik zat eerst in Bovenschelde, maar sinds mijn laatste jaar pieper ben ik bij Gent.

Wat is jullie leukste herinnering die aan al die jaren?

J: Tim zijn kak, sowieso. M legt uit: Tim (Vereecken) moest tijdens de vergadering op paaspini naar het toilet en Basile (Leroy) zei dat hij zijn kak dan moest opnemen. Dus hebben we daar nu een geluidsopname van. Die we trouwens ook afgespeeld hebben voor de piepers. F: Ja, dat was wel zot grappig! Verder qua herinneringen eigenlijk gewoon paaspini enzo he. M: Ja, echt gewoon paaspini. Als pieper maar ook als ini en begeleider. J: Paaspini heeft mij echt overtuigd om in de JNM te blijven.

Dat zijn behoorlijk wat jaren JNM Gent die jullie op je teller hebben staan. Waarin is Gent, volgens jullie, het meest geëvolueerd in al die tijd? M: Grootte. Ik kan me niet herinneren dat we vroeger met zó veel waren. De ini's waren zo'n klein chill groepje en nu zijn ze met meer. Wel nog een goeie groep, iedereen kent elkaar ook nog wel hoor, maar ze zijn echt met meer.

J: Ik denk vooral dat de gewone leden als groep wel gegroeid zijn. M: Ja, er is wel een hele nieuwe generatie begeleiders...

En waar ben je zoal trots op?

F: Ons ledenaantal! Haha. M: Dat we, ondanks ons grote aantal, toch een hechte band hebben en ook open zijn voor nieuwe mensen. F: Ja, dat denk ik ook wel. J: Ja. M: We zijn ook allemaal vrienden binnen het bestuur en zelfs degenen die ons nog leiding hebben gegeven gaan gewoon met ons om. F: En ook gewoon Gent, ik vind die stad echt geweldig! M: Ik vind het ook leuk om te zien dat mensen van Gent doorstromen naar nationaal, zoals Jakob die nu bovo is enzo. Die is dus nog mijn begeleider geweest vroeger!

JNM Gent is met 342 leden de grootste en ook bekendste afdeling, toch bestaan er ook wel wat misvattingen over jullie, daarom mag je nu in 10 begrippen proberen jullie afdeling te verwoorden.

F: Oei, dat moeten we goed bespreken he... J: Groot en trots! M: No offense, maar soms hebben we wel een dikke nek! Verder... enthousiast, gemotiveerd, goed draaiend, open voor ideeën (ik had bijvoorbeeld nooit gedacht dat ik secretaris zou mogen zijn op mijn 17, maar kijk mij!) J: Nog drie? Goh, euh, sfeer, gezelligheid... F: GROEPSGEVOEL! M: Ja, groepsgevoel.

342 Leden van jullie zelf, doen jullie dan soms ook combi's met buurafdelingen? Zouden jullie dat willen doen?

M: Nee, dat hebben we nog nooit gedaan, maar ik ben van plan om met de graspiepers er meer te doen. Ik ga er bijvoorbeeld een doen met Loes (Breekelmans) uit Brugge. Dat opent onze perspectieven wel om zo iets meer te doen, met Antwerpen of andere steden ofzo. F: 18 November hebben we ook een combi met Onderstebovenshelde met de boompiepers.

Is er nog iets waarvan je graag zou willen dat andere JNM'ers dat over jullie weten?

F: Wij zijn zot cool. M: Zie, dat is weer die dikke nek hé, ik had het u gezegd. F: Maar andere JNM'ers zijn ook cool.

M: Ook al zijn we groot en lijkt het dat we anders zijn, betekent dat niet dat we niet met anderen willen samenwerken of denken dat we perfect zijn.

Sinds ongeveer een jaar zitten jullie met Gent in een nieuw lokaal dat volledig ontworpen is voor jullie en Natuurpunt. Is er een kansje dat we daar eens op bezoek mogen komen voor een nationaal evenement?

M: Euhm, we hebben daar met Natuurpunt over samengezeten en dat is altijd mogelijk als we dat goed organiseren. F: Niet dat we daar een koersAV ofzo gaan doen hé. M: Nee, daarvoor is het ook wat klein, maar een vergadering ofzo bij ons, kan wel. Gewoon contact opnemen met Rachel (Strijdonck) of mij.

Foto's: Loren De Schepper

Ondanks de groot(s)heid van jullie afdeling, hebben jullie nog nooit 'in de kijker' gestaan hier in de Euglena. Is er nog een laatste iets dat je kwijt wil, nu jullie hier eindelijk toch staan?

M: Dat het wel erg is dat we hier nog nooit ingestaan hebben. Dat het ergens misschien jammer is dat er een 'Gent en de rest'-gevoel bestaat soms en dat we daar graag echt verandering in willen brengen. F: Ik heb wel het gevoel dat mensen soms denken dat wij het met onze leden zo veel makkelijker hebben, maar dat is toch ook niet waar.

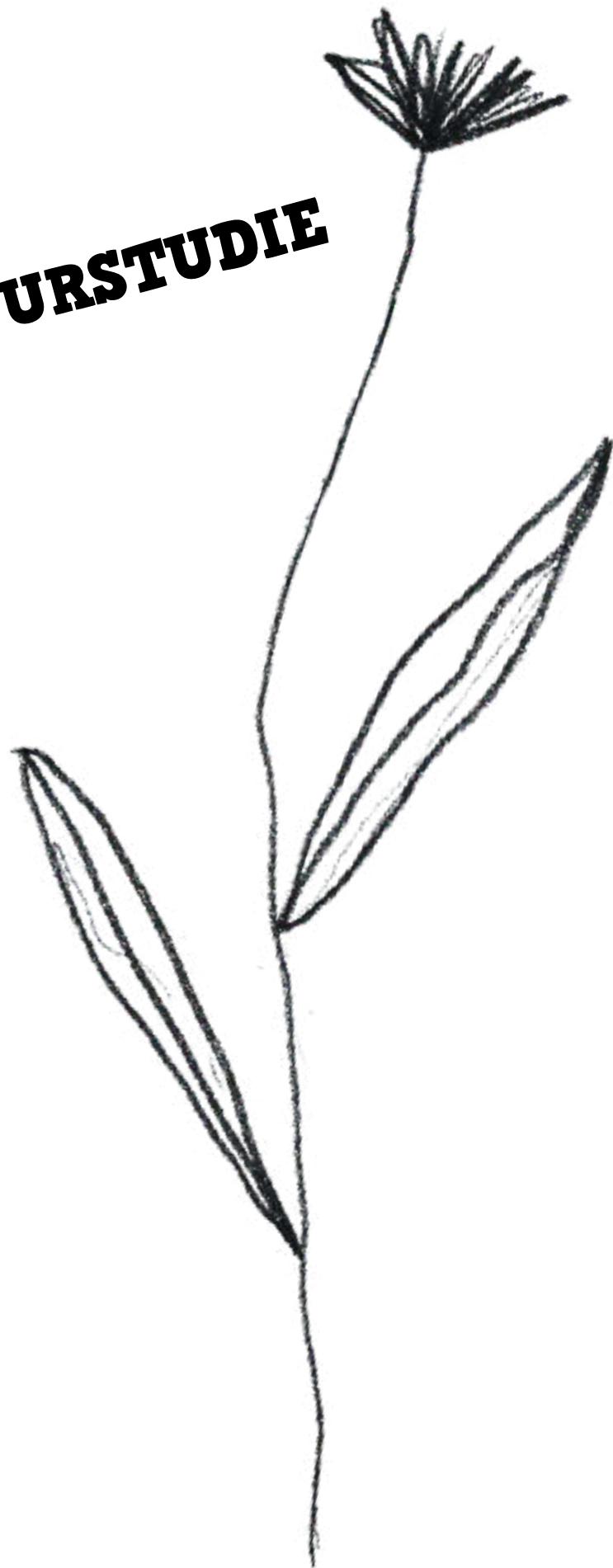
Bedankt geweldige Gentenaren en amuseer jullie nog, daar in het verre negeduust!

De afdelingen Krekland, Roeselare, Akerland, West-Limburg, Durmeland, Midden-Limburg, Leuven, Brugge, 's Heerenbosch, Voorkempen, Moervallei, Kortrijk & Pajottenland kregen in het verleden al een plaatsje in de schijnwerpers van deze rubriek. Zin om jouw afdeling hier ook eens te zien staan?

Stuur dan een mailtje naar nac@jnm.be waarin je uitlegt waarom je zo veel van je afdeling houdt en wie weet staan jullie hier wel de volgende editie!

door Linde Verlooy

1 WAARNEMINGSTELEX GEELBANDKRIELTJE

Krieltjes (Paragus) zijn onopvallende, kleine zweefvliegjes. Ze zijn meestal niet groter dan een halve centimeter. Er leven 7 verschillende soorten in België, maar je komt zelden iets anders tegen dan het gewoon krieltje (*P. haemorrhous*). Deze soort is in bijna elk graslandje te vinden, als je maar opmerkzaam genoeg bent.

Daarnaast kan je ook het zilveren krieltje (*P. pechii*) af en toe aantreffen, vooral in het zuiden van het land. Andere krieltjes zijn in België zeer zeldzaam. Het gaat om het rood kalkkrieltje (*P. bicolor*), het gevlekt kalkkrieltje (*P. albifrons*), het piemelkrieltje (*P. tibialis*; nee ik verzijn dit niet, de soort is te onderscheiden van het gewoon krieltje door het grotere genitaal), *Paragus flammeus*, en het geelbandkrieltje (*P. quadrifasciatus*). De ster van voorbije zomer was deze laatste. Het geelbandkrieltje is een mooie en relatief forse Paragus-soort, die opvalt vanwege de gele bandjes op het achterlijf.

In ons land werd het geelbandkrieltje 17 jaar geleden voor het eerst gevonden in een steengroeve. In de periode erna werd de soort nog weinig aangetroffen, afgezien van sporadische waarnemingen op warme Limburgse mijnterrils en grindoevers van de Maasvallei, tot hij vorig jaar onverwacht opdook in het centrum van Brussel en Antwerpen. En deze zomer ging het plots heel snel. De zeldzame soort werd opnieuw in Brussel en Antwerpen gevonden en niet veel later volgden Gent, Aarschot, Diest, Lier, Turnhout, Herentals, Hasselt, Genk en Mechelen. Ze werden bijna altijd gevonden op ruderaal terreintjes in de stad. Meestal waren het de mottigste plekjes waarop de vliegen werden gevonden. Een ijle, hoge vegetatie met soorten als Canadese fijnstraal, kompassla, peen... vaak op een stenige bodem. Zelfs een smalle strook van deze vegetatie kon grote aantallen geelbandkrieltjes bevatten. Dit soort vegetatie is vaak te vinden langs spoorwegen. De krieltjes werden dan ook vooral gevonden in de buurt van treinstations. Vermoedelijk maakte het vliegje ook gebruik van de trein om zich zo snel door heel Vlaanderen te verspreiden.

Dat een zeldzame soort als het geelbandkrieltje plots in steden gevonden wordt, lijkt bijzonder, maar daar is natuurlijk een logische verklaring voor. Net als alle andere krieltjes leeft de larve van het geelbandkrieltje van bladluizen. Dat maakt ze weinig kieskeurig qua habitat. Het zijn echter zeer warmteminnende soorten die vooral in Zuid-Europa voorkomen. Net omdat het in steden, door de bebouwing, al vlug een paar graden warmer is, voelt het vliegje zich er zo thuis.

Ga volgende zomer eens op zoek naar deze krieltjes bij het station in je buurt of ergens anders waar dergelijke vegetatie te vinden is. Als ze er zitten, is het echt niet moeilijk. Ik heb ze bijvoorbeeld op één dag tijdens een treinreis in de begin- en eindhalte en bij twee overstappen vlot gevonden. Door op zoek te gaan naar nieuwe locaties help je mee het volledige verspreidingsgebied in kaart te brengen. Voorlopig is West-Vlaanderen nog een blinde vlek en iedere waarneming is nuttige informatie. Daarnaast is het gewoon ook leuk om geelbandkrieltjes te zien, zeker nu ze nog als een zeer zeldzame soort worden beschouwd.

door Jef Hendrix

WAARNEMINGSTELEX

LANGSTAARTKLAUWIER (LANIUS SCHACH) 2

Zaterdag 14 oktober, vroeg in de ochtend in het Joseph Stubbenpark te Heist. Samen met Ward loop ik gefocust langs de struiken en begin ik er tegen te blazen. De grote boze wolf is er niets tegen! Na wat tapen met de mezenmix krijgen we te zien wat we zochten: de andere deelnemers aan het twitchweekend die vrijdagavond al geland waren aan onze oostkust. Na wat geblaas, gepisch, enkele Zwartkoppen, Tijftjaffen, Zwarte roodstaarten en nog wat kleins, bewegen we ons richting de Haag van Heist waar 2 Bladkoningen waren gemeld. Ze zaten in een dichte haag op een talud, niet wat je noemt overzichtelijk. Gelukkig spelen Bladkoningen niet zo heel graag verstoppertje en kwam er na een tijdje eentje uit. Wat later begon de 2de te roepen en liet die zich ook even zien. Een goede start van het weekend!

Tijd om de baan over te steken en ons richting de Oostdam van de voorhaven van Zeebrugge te begeven. Enkele steltjes op het strand en plots komt vanuit de voorhaven een Kruisbek aangevlogen. Met de invasie van Grote kruisbek dus best interessant. Maar zonder degelijke foto's of geluidsopnames houden we dit maar op een kruisbek spec. Tijd om de bokes te eten en verder het havengebied van Zeebrugge te verkennen. We eindigen de dag rond Blankenberge, waarna we terugkeren richting Duinbergen waar ons kampement staat.

Over een drankje worden de plannen voor zondag gesmeed, Het Zwin of toch maar de Oostdam? We kiezen voor de Oostdam en in het befaamde Takkenbosje is het prijs. Enkele Vuurgoudhanen, Tijftjaffen, Zwartkop, meesjes en na enige stimulatie krijgen we er nog een groepje Staartmezen bij. Enkele Vuurgoudhanen ertussen en plots een geluidje dat iedereen die in het najaar hier komt kent: de roep van een Bladkoning!

We struinen verder langs het strand en kammen de bosjes uit. Enkele Paapjes, nog wat klein grut en een overvliegende Europese Kanarie later staan we weer in het Stubbenpark, plots hangt er een sfeer van nervositeit in de lucht, Cyr komt me tegemoet en zegt: "Langstaartklauwier in het Zwin, een ringvangst". "Och, zwanst nou niet eh Paljas", zou een Antwerpenaar zeggen, bij mij floept er direct uit: "goe mopje." Blijkt het effectief serieus te zijn!

Langstaartklauwier, een vogel om van te dromen! Niet lang ervoor zei ik het nog, laten we eens een goede klauwier vinden, mannetje Daurische klauwier ofzo, of nee we doen eens heel zot, een Langstaartklauwier! Dus het was wel even slikken om dit nieuws te horen. Kwart na één werd hij publiekelijk vrijgelaten. Allemaal daarheen!

Waarom wringt een soort als Langstaartklauwier menig vogelkijker nu in rare bochten? Enerzijds is het een prachtbeest, anderzijds gaat het over wat ik zijn inwendige schoonheid noem, de zeldzaamheid. Binnen het West-Palearctisch (WP) gebied (groot Europa dus) zou dit het 13de geval betreffen; voor Europa zelfs pas het 5de geval.

De Langstaartklauwier is een Aziatische soort die een verspreiding heeft van Centraal-Azië tot Zuid-Oost Azië. Binnen dit verspreidingsgebied worden 9 ondersoorten onderscheiden, waarvan sommige een duidelijk ander verenkleed hebben. Opmerkelijk was een broedgeval in 2016 in het westen van Kazachstan, juist binnen het WP. Dit broedgeval is bijna 800 km westelijker dan het gekende broedareaal.

De herkenning van de Langstaartklauwier is vrij simpel, eerst en vooral valt de vorm van klauwieren goed op, dikke kop, zware gehoekte snavel en een lange staart. Dan kan je kijken of je te maken hebt met een grijze (klapeksters) of eerder bruinige/anders gekleurde (overige klauwieren).

De Langstaartklauwier wordt gekenmerkt door een combinatie van rosse en grijze tinten, samen met een duidelijk donker oogmasker. De kop is grijzig, met een contrasterend zwart oogmasker (zeker bij mannetjes) en dit grijs loopt tot op de rug (mantel) waar het diffuus overgaat in een meer rossige tint op de rest van de rug en flanken, contrasterend met de donkere vleugel en staart. Dit geeft een vrij unieke combinatie van kleuren waaraan de Langstaartklauwier vlot te onderscheiden valt van andere soorten klauwieren die hier potentieel kunnen voorkomen.

Als je Langstaartklauwier in zijn verspreidingsgebied wilt vinden hoef je niet naar de meest ongerepte natuurgebieden te gaan, het is een opportunistische soort die je vindt in open gebieden, waaronder ook

gecultiveerde gebieden. Ze voeden zich met een breed scala aan insecten, maar verkiezen grotere soortgroepen zoals sprinkhanen. Toen de vogel vrijgelaten werd, was er dan ook wel wat volk dat hem kwam bewonderen. Na vrijlating bleef hij ook nog de rest van de dag plakken, wat doorheen de dag redelijk wat vogelkijkers naar het Zwin lokte. De grote meute bleef echter uit en dat heeft te maken met de spelregels omtrent zeldzame soorten in België. Officieel mag je een ringvangst niet meetellen en als de vogel blijft hangen, telt het maar de volgende dag. Dit om verschillende redenen, enerzijds om de vogel niet teveel te stressen en te voorkomen dat hij/zij onnodig lang wordt bijgehouden, anderzijds om niemand te bevoordelen. De volgende dag bij het krieken van de dag werd dan ook naarstig gezocht en gevonden, hij zat er nog en zeker 100 vogelkijkers kwamen hierop af!

door Sander Bruylants

UIT DE BERTRAM !

Foto: Theo Westra

Soort in de kijker: Kleine speldenprikzwam

Door Femke Batsleer

Zwammen vind je in alle vormen en maten en kunnen ware juweeltjes zijn. Deze soort in de kijker is een juweeltje op stront.

De kleine speldenprikzwam (*Poronia erici*) groeit op konijnen- en hazenkeutels of paardenmest en heeft stevige, grijswitte, schijf-vormige vruchtlichamen van 2 tot 5 mm groot. De vruchtlichamen doen denken aan kleine speldenkussentjes met speldenprikken in, want bij rijpheid is hij bespikkeld met zwarte puntjes. Er bestaat ook een grote speldenprikzwam (*Poronia punctuata*), maar die komt uitsluitend voor op paardenmest. Dus als je zo'n zwammetje ziet op konijnenkeutels, mag je zeker zijn dat het de kleine speldenprikzwam is. Als je er ziet op paardenmest, dan kan het beide zijn. Enkel een microscoop kan dan uitsluitsel geven: bij de kleine speldenprikzwam zijn de sporen langer en breder (22-35x12-20 μm) dan bij de grote speldenprikzwam (12-27x7-11 μm). Specialistenwerk!

"[...]gouden tip om thuis aan leuke natuurstudie te doen: paardenmest en koeienvlaaien inzamelen, in een schaal op vochtig papier leggen en wachten tot de juweeltjes verschijnen!"

Sporen van de Kleine speldenprikzwam onder de microscoop - Peter vds (bron: waarnemingen.be)

Kleine speldenprikzwam - Kjell Nilsen (bron: waarneming.nl)

Voorkomen

De kleine speldenprikzwam komt vooral voor in de duinen. 's Werelds oudst bekende collectie werd verzameld in 1855 op ezelmeest in de duinen van de Panne. Tot rond 1900 is de zwam er waargenomen, maar werd daarna als plaatselijk uitgestorven beschouwd. De soort is voor het eerst opnieuw gezien in 2004 in Ghyvelde (over de Franse grens) en in Koksijde. Die verdwijning en terugkeer valt gemakkelijk te verklaren: tot het begin van de 20e eeuw kenden de duinen vooral een agrarisch gebruik en liet men er vee grazen. Door het massatoerisme kwam een eind aan dit historisch landschapsgebruik. Met het vee verdween de mest, en met de mest de speciale mestzwammen. Maar sinds eind jaren '90 staan er weer half-wilde grazers in verschillende natuurgebieden in de duinen. Die moeten natuurlijk hun behoefte doen en zo kunnen opnieuw prachtige mestzwammen verschijnen!

Er bestaan nog heel wat coprofile (letterlijk 'van uitwerpselen houdende') zwammen, met welluidende namen als koemestbekerzwam, mestplooirokje, keutelkaalkopje... Als je ze goed wilt zien is het vaak aangeraden om mest in te zamelen en de zwammen op te kweken, en dat is helemaal niet zo moeilijk. Dus, gouden tip om thuis aan leuke natuurstudie te doen: paardenmest en koeienvlaaien inzamelen, in een schaal op vochtig papier leggen en wachten tot de juweeltjes verschijnen!

De Bertram

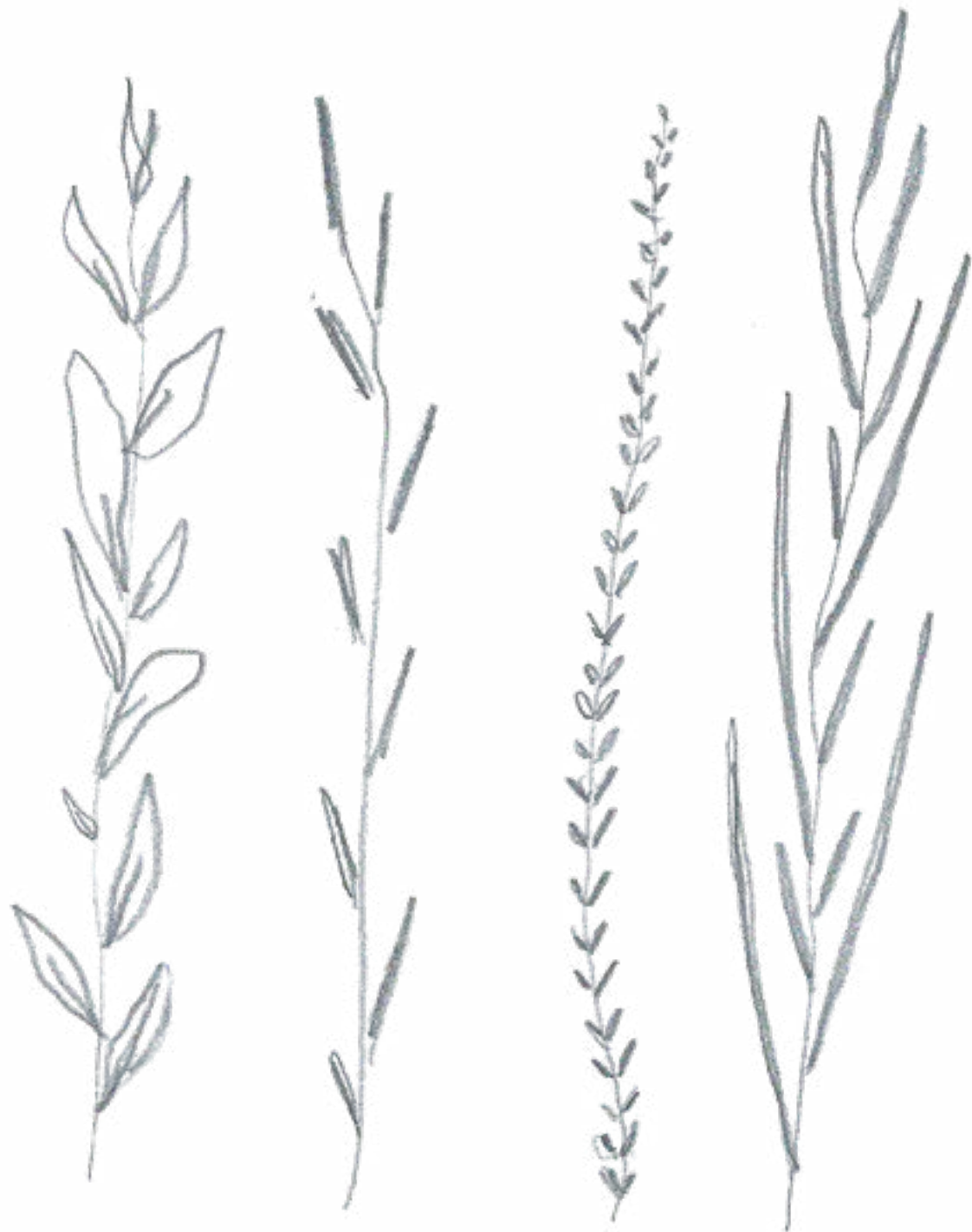
Bertram is het tijdschrift van de Natuurstudiewerkgroep van JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu). De Natuurstudiewerkgroep verenigt JNM'ers die bezig zijn met natuurstudie, door weekendjes, excursies en soirées te organiseren en hoogstaande activiteiten bij de afdelingen te stimuleren en te ondersteunen.

De Bertram richt zich naar alle jongeren met een passie voor het op naam brengen van fauna en/of flora.

Het verschijnt enkele malen per jaar (enkel digitaal) en is terug te vinden op jnm.be/nwg. Daar kan je ook inschrijven om elke editie in je mailbox te ontvangen.

Contact: natuur@jnm.be of natuur.redacteur@jnm.be

NATUURBEHEER

EEN GROOT EN HEROÏSCH WERKWEEKEND

In het weekend van 20 oktober streek een bende JNM'ers neer in Mater, meer bepaald in het Enamebos. Het Enamebos is één van de betere bossen van Oost-Vlaanderen. Door het jarenlang intensief bosbeheer zijn de fauna en flora hier bijzonder boeiend. In het bos wordt er aan middelhout gedaan. Dit wil zeggen dat het grootste deel van de bomen om de zoveel jaar tot aan de grond wordt afgezaagd. Bij middelhout blijven er echter wel altijd een paar bomen staan. Deze worden 'overstaanders' genoemd.

In het perceel waar wij werkten, zijn er 4 aparte zones die elk in een andere middelhoutcyclus zitten. Dit zorgt er voor dat bijvoorbeeld de aanwezige fauna (de beestenboel dus) altijd ergens terecht kan. Ook wordt er op deze manier een continue houtoogst verzekerd. De percelen hebben een gemengde soortensamenstelling, we vinden er ondermeer wintereik, tamme kastanje, els en es terug. Het geoogste kastanjehout zal worden gebruikt om speeltuigen te maken in het bos, dit omwille van de hoge duurzaamheidsklasse van kastanje.

JNM'er aan het werk!

Overdag hadden we telkens goed weer, 's avonds en 's nachts hadden we echter minder geluk maar dit lieten we zeker niet aan ons hart komen. De sfeer was dubbel en dik aanwezig rond ons geïmproviseerd kampvuur, ook mede dankzij het bezoek van Leievallei!

Tijdens de werken waren we in het gezelschap van Bertha de koe... Bertha is spijtig genoeg anderhalve maand geleden gestorven. Normaal gezien worden dode runderen zo snel mogelijk verwijderd om geur en andere hinder te voorkomen. Hier wordt er dus uitzonderlijk voor gekozen het karkas te laten liggen en hier onderzoek rond te doen. Zo worden de insecten gevangen die erop zitten en staat er een wildcamera op gericht om te zien welke dieren zich komen voeden aan het karkas.

door Jakob Ghijs

Was je er dit jaar niet bij? (en ben je nu na dit artikel een klein beetje ongelukkig dat je afwezig was (wat we volledig begrijpen)) stop dan met treuren, en kom volgend jaar mee op het GHWW2018!! Tot dan!

DE GESCHIEDENIS VAN DE HOOGSTAMBOOMGAARD IN HASPENGOUW

VAN FRUITTUIN TOT PLANTAGE

In dit tweede artikel rond hoogstamboomgaarden gaan we door de geschiedenis van de fruitteelt in Haspengouw en zoeken we uit waarin de natuurwaarde van zo een hoogstamboomgaard kan schuilen. Om de geschiedenis van de fruitteelt te begrijpen, zullen we je wat meer vertellen over de geschiedenis van de streek.

Vandaag lijkt het voor de hand te liggen dat we fruit telen. Toch is de manier waarop aan fruitteelt gedaan wordt sterk veranderd in de loop der tijden. In de middeleeuwen was er vermoedelijk nog geen echte fruitteelt, op enkele bomen bij hoeves en woningen na, waarvan de oogst enkel voor eigen gebruik diende. Pas in de 14de eeuw, bij abdijen, en in de 16de eeuw, bij de adel, begon men zich toe te leggen op fruit kweken. De adel en clerus specialiseerden zich in het veredelen en verhandelen van fruitrassen en plantmateriaal. Voor de adel was het een manier om indruk te maken door unieke fruitvariëteiten te kunnen opdienens tijdens diners en hun naam aan een variëteit te mogen geven. De vruchten zelf werden niet verhandeld, maar wel het enten plantgoed. Al die kruisingen gebeurden in fruittuinen die ommuurd waren of waar een hoge haag rond stond, zodat er niet te veel pottenkijkers waren. Over fruitbomen bij gewone boeren weten we weinig, hoewel er vermoedelijk ook heel de geschiedenis lang fruitbomen in de nabijheid van hoeves gestaan hebben.

Fruitteelt op kruissnelheid
De Haspengouwse fruitteelt ontpopt zich pas rond 1800 en wordt echt populair rond 1878 wanneer de massale import van goedkoop graan uit Amerika een landbouwcrisis veroorzaakt in onze streken. Op dat moment levert fruit een welgekomen extra inkomst voor de landbouwers die starten met de verkoop van fruit op lokale markten. Er ontstaat ook een fruitverwerkende industrie die er voor moet zorgen dat het minder kwalitatief fruit niet verloren gaat, door het te verwerken in stroop, confituur, sap, cider... Wat startte als een keukenaangelegenheid groeide zo uit tot een industrie.

Laagstam fruitbomen bestonden toen al even, maar waren nog niet gekend voor commerciële teelt. Ze kwamen voor in kasteel- en kloostertuinen waar leifruit geteeld werd om plaats te besparen. Lodewijk de XIV zette vermoedelijk de trend om in fruittuinen leifruit te telen. Hij liet zijn tuinmannen experimenteren met het enten op zwakke onderstammen, die later de basis werden voor onze laagstam fruitteelt van vandaag.

Rond 1880 draait de fruitteelt in Haspengouw op volle toeren en de overheid investeert in een spoorlijn die van Tongeren naar St-Truiden loopt en de gelegenheid geeft aan de lokale fruitboeren en fruitverwerkende bedrijfjes om hun producten vlotter over heel het land, en zelfs naar het buitenland, te exporteren.

Rond 1900 heeft de fruitteelt het Haspengouws landschap al sterk beïnvloed en zien we dat rond de dorpskernen typische boomgaardengordels ontstaan; grote aaneengesloten stukken boomgaard rond de dorpjes. Vandaag is dit enkel nog relatief goed zichtbaar rond Groot-Loon (zie luchtfoto 1971 en 2015). De fruitweides of boomgaarden zijn dan echt nog dubbeldoelweides: er graast vee én er wordt fruit geteeld. Dit blijft zo tot na WOI. Vanaf dan begint de fruitteelt zich te specialiseren. In de boomgaarden wordt dan één enkele hoofdvariëteit geplant in plaats van een mengeling aan variëteiten. Voor de opkomende industrie is het zo gemakkelijker om uniforme producten te leveren.

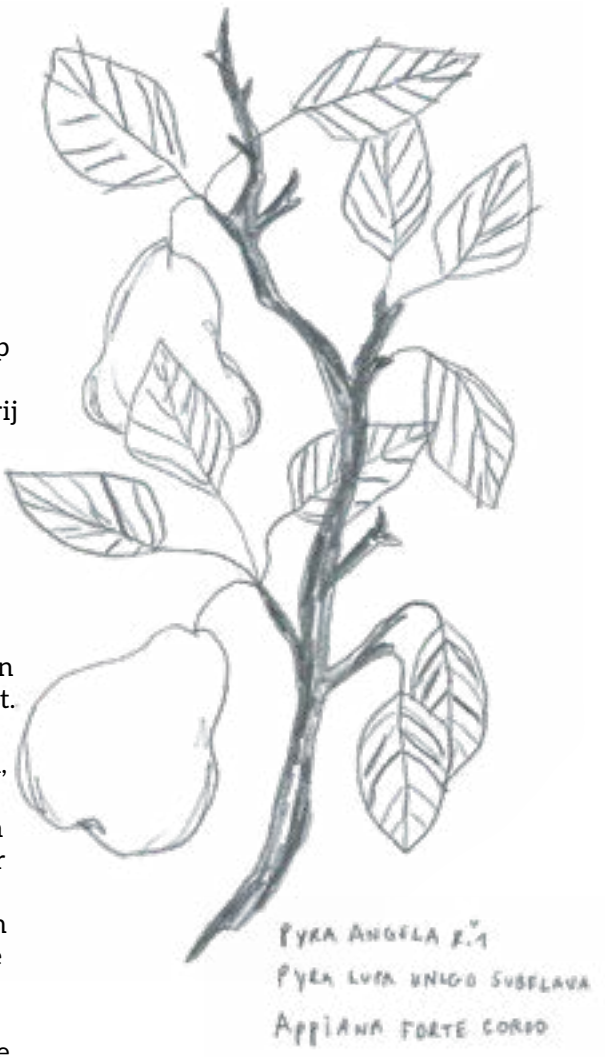
Na de tweede wereldoorlog ziet het beleid 'nooit meer honger' het levenslicht en moet de landbouw veel efficiënter worden, zodat er meer voedsel geproduceerd kan worden. Dit is ook het kantelpunt om paarden definitief te vervangen door tractoren. In 1960 stimuleert de overheid de omschakeling naar laagstam met een rooipremie van 300 BEF per boom. Zo wordt er areaal hoogstamboomgaard vrijgemaakt die voor efficiëntere voedselproductie (akkerbouw of laagstam fruitteelt) kan dienen.

Diversiteit in de boomgaard
Een hele uiteenzetting over de geschiedenis van de fruitteelt in Haspengouw... maar er is nog niets gezegd over de natuurwaarde en het ontstaan ervan in de Haspengouwse boomgaarden.

Haspengouw wordt al eeuwenlang gedomineerd door landbouw en het is de landbouw die het Haspengouwse landschap en haar natuur bepaalt. De regio is gekend als zeer vruchtbaar. Om die bodemvruchtbaarheid te behouden, hanteerde men rond de 17de eeuw een pachtcyclus van 9 jaar. Slechts 2 jaar werden er gewassen geteeld: voornamelijk wintergraan om brood te bakken brood en zomergraan om het vee te voederen. Het jaar ervoor werd de grond bewerkt om hem zaaiklaar te krijgen en de zes andere jaren werd de grond als dries (een soort spontane graasweide) beheerd, omdat de bodem anders verzuurde en te arm werd.

De driesakkers werden gedomineerd door een typische flora van pioniers en graslandkruiden. Doordat de akkers enkel bemest werden op het moment dat er een gewas geteeld werd, was de bodem vrij schraal wat deze typische flora verkiest. Tijdens de driesfase werden de velden afwisselend begraasd en met rust gelaten, waardoor de pioniersvegetatie na begrazing nieuwe kansen kreeg, gevolgd door graslandkruiden die opkwamen na een langere periode van rust. Vanaf de 18de eeuw werd de landbouw intensiever. Ploegen, meer mest en de introductie van de aardappelteelt maakten dat de velden permanent akker werden. Het eeuwenoude driessysteem verdween, samen met veel van deze kruidenrijke graslanden.

Door goed beheer van de weide in een hoogstamboomgaard kunnen graslandtypes met een zeer grote diversiteit ontstaan, die doen denken aan de vegetatie op de driesakkers. Toen hoogstam fruitteelt rond 1850 populair werd, waren de diversiteit en de natuurwaarde van de weiden echter niet van belang. Toen wou men bomen die veel vruchten droegen en hoe langer zo'n boom leefde, hoe meer fruit hij opbracht voor de boer. Het vee dat er onder graasde, was een mooie extra en een overbrugging tijdens de eerste jaren na aanplant. Door de permanente begrazing kreeg de diverse vegetatie uit het driessysteem de kans niet om te groeien. Tegenwoordig houden huishoudens meestal geen vee meer onder hun bomen. Dat laat toe om weer extensiever graslandbeheer toe te passen en de vegetatie uit de driessystemen weer een kans te geven.

Boomgaarden beheren is een must
Wat de fauna betreft, lijkt het wel of veel dieren hun toevlucht hebben gezocht in de boomgaarden, want de akkerbouw rond de boomgaarden werd ook intensiever met als gevolg dat veel struwelen en houtkanten plaats maakten voor grotere akkers. Maar de hagen rond de boomgaarden bleven dienst doen als omheining voor het vee en de fruitbomen hadden hun functie. Hier konden de dieren wel hun onderkomen vinden. Niet altijd tot genoegen van de boeren die bijvoorbeeld de eikelmuis als een fruitdief bestempelden.

Een boomgaard is niet per se goed voor de diversiteit. Wat we vandaag terugvinden aan fauna en flora in een hoogstamboomgaard is daar gekomen omdat de boomgaarden in onbruik geraakt zijn. Tijdens de commerciële periode werd iedere plaag bestreden met zware middelen. Elke zieke boom of maretak werd weggesnoeid zodra deze zijn kop opstak en een holle boom werd aanzien als vuiligheid. Maar dit intensieve beheer heeft wel gezorgd dat de boomgaarden die er nu nog zijn, een nestplaats voor dieren vormen. Daarvoor zijn bomen met een deftige omvang nodig. Het inrotten van takken en stammen kan pas wanneer de boom dik genoeg is. Pas dan zijn de hollen groot genoeg om een steenuil in te laten broeden.

Als we het beste uit een boomgaard willen halen, zullen we een evenwicht tussen intensief onderhoud en extensief beheer moeten zoeken. Bomen hebben eerst intensieve verzorging nodig om uit te groeien, voor ze groot genoeg zijn om bij inrotting volwaardige beschutting te bieden. Een hoogstamboomgaard is een esthetisch erfgoedelement dat ons het karakter en de geschiedenis van het landschap geeft, met ruimte voor natuur.

WOORDVERKLARINGEN

ENT : DE PLAATS WAAR DE OVERGANG IS TUSSEN 2 BELEN GENETISCH MATERIAAL VAN DE BOOM, TUSSEN ONDERSTAM EN WAADEL OF ONDERSTAM EN GEWENSTE VARIËTEIT, OF HET STUKE HOUT VAN DE GEWENSTE VARIËTEIT DAT OP EEN ANDERE BOOM WORDT GEPLAATST.

LAAGSTAM : BOMEN DIE WAAR DE TAKVRIJE STAM ZEER BEPERKT IS (< 50 CM)

HOOGSTAM : TAKVRIJE STAM TUSSEN 160 - 200 CM

ZWAKKE ONDERSTAM : HET ONDERSTE GEDeelTE VAN DE BOOM DAT GESELECTEERD IS OM TRAAK TE GROELEN.

PIONIERSOORT : EEN SOORT DIE EEN MEESTAL LEEG OF BIJNA LEEG GEBIED KOLONISEERT WAAR HET NIET EERDER WAKWAM EEN PIONIERSOORT KAN EEN PLANT OF DIER ZIJN, MAAR OOK EN EEN BACTERIE, ALG, KORSTMOS, ... DE VESTIGING VAN PIONIERSOORTEN IS MEESTAL DE EERSTE STAP IN ECOLOGISCHE SUCCESSE (BRON : WIKIPEDIA)

STRUWEL : (OUDER. STREUVEL) IS EEN VEGETATIE VAN STREUVEL VAN 1 TOT 5 METER HOOG. ALS MANTEL LE HET STRUWEL VOORAL AAN DE RAND VAN EEN BOS, OP OPEN PLEKKEN EN IN HOOFZAKELIJKS DIEWILS GOED ONTWIKKELD. ALS ONDERDEEL VAN EEN BOS WORDT HET DE STREUVEL GEMIDDE. ONDER BOMEN IS HET STREUVEL DIEWILS GLEK. (BRON : WIKIPEDIA)

LEIFRUIT : EEN LEIFRUIT IS EEN BOOM WAREVAN DE TAKKEN IN EEN BEPAALDE RICHTING WAKEN GELUID. ELK JAAR WAKT DE BOOM TERUGGESHOED TOT OP DE GUSTELTAKKEN DE 'LIGTEL' (BRON : WIKIPEDIA)

door Jeroen Rappé

Bronnen
Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Fruitteelt in Haspengouw [online], <https://id.erfgoed.net/themas/133> (geraadpleegd op 29 oktober 2017).
Haspengouwse natuur op z'n paas best Eddy dupae
Hetvirtueleland.be de belgische fruitteelt
Heggen en heggenvlechten Marius grutters
<https://www.ecopedia.be/bwk/hoogstamboomgaard-kj>
<https://www.ecopedia.be/pagina/grasland>

Bron: commons.wikimedia.org/wiki/File:Aster_tripolium_rekowo.JPG

DE POLDERS

Binnenkort organiseert de BWG weer een van zijn geweldige thematische activiteiten. Dit keer trekken we naar de polders om het sigma-plan te bewonderen. JNM'ers zijn zeer talrijk in de noordelijke provincies van ons Vlaanderenlandje en deden waarschijnlijk wel al eens een activiteit rond de polders. Dit artikeltje is echter geschreven om de polderleken - zoals ikzelf - kennis te laten maken met het wat en het hoe van polders, met het sigma-plan en natuurlijk met beheer van Polders.

Wat zijn polders?

Een polder kan zeer kort en bondig omschreven worden als 'een door kaden of dijken omgeven stuk land waarbinnen men de waterstand kan regelen'. Duidelijker kan niet? Misschien, maar in realiteit zijn de polders iets meer dan een grote badkuip. Zoals vermeld, is een polder een grote kom omgeven door een wal. Deze wal, die een waterkering wordt genoemd, dient water binnen en/of buiten te houden om het waterpeil regelbaar te maken. De polders worden ook altijd gevonden in de buurt van grote waters.

Hoe worden polders gevormd en hoe regelt men de waterstand?

Polders zijn geen natuurlijke fenomenen, maar ontstaan door ingrijpen van de mens. Er zijn twee manieren waarop de mens een polder aanlegt: landwinst en droogmakerijen. Landwinst is een methode waarbij gebieden die laag liggen, maar wel al begroeid zijn, worden omdijkt om overstromingen te verhinderen. De meeste zeepolders ontstaan op deze manier. Droogmakerijen houdt in dat men een plas omdijkt en drooglegt. Door regen en door water dat uit de bodem naar boven komt, is het nodig om water uit de polders weg te halen. Om dit te verwezenlijken

kan men gebruik maken van een machine, een gemaal of poldermolen, die het water van een lager gelegen plek (de polder) naar een hoger niveau (boven de zee, rivier of boezem) brengt. Het water in de polder kan ook hoger staan dan het water in de zee of een rivier, dan is het slechts nodig om het water af te laten via een sluis. De zwaartekracht zal dan voor de uitstroom van het water zorgen. Het water uit de polder komt terecht in grachten, die uitkomen in grotere stromen, die tochten of tochtsloten worden genoemd. Deze komen op hun beurt terecht in de hoofdafwateringskanalen die voorzien zijn van een sluis of gemaal om het water buiten de polder te brengen.

Niet alle polders zijn volledig beschermd tegen overstromingen. Eén type polder, namelijk een zomerpolder, is zelfs ontworpen om te overstromen. Deze komen voor aan rivieren en hebben enkel een waterkering die voldoende is om hoog water tijdens de zomer buiten te houden. In de winter, als er minder verdamping is door de lagere temperaturen, zullen de rivieren meer aanzwellen tot boven het niveau van de dijken en overstromen deze polders, dit heeft als gevolg dat vruchtbaar rivierslib meespoelt en de polder natuurlijk bemest.

Bijschrift afbeelding: Zeeaster of ook wel zulte genoemd

Bron: nl.wikipedia.org/wiki/Lijnden_(Noord-Holland)

Landschapselementen in polders

Deze technieken om het water binnen de polders te beheersen, zijn een eerste opvallend element in het polderlandschap: sloten, dijken en gemalen zijn goed zichtbare elementen. Een ander element is wat minder opvallend en ontstaan uit een samenloop van natuurlijke omstandigheden en menselijke ingrepen: een kreekrug. Dit is een zanderige verhoging in het landschap. Het ontstaan van deze ruggen is te danken aan het verleden van de polder, toen deze nog deel uitmaakte van de zee. De polders waar deze ruggen gevonden worden, waren in die tijd waddengebieden. Dit zijn gebieden in een zeer ondiepe en kalme zee, zoals de waddenzee in Nederland.

Polders en beheer

De natuurwaarde in dit gebied wordt in het 'handboek voor beheerders' omschreven als een binnendijkse zilte vegetatie. Het gaat hier om een habitat waarin de vegetatie nog steeds af en toe in contact staat met zilt tot brak water en die komt bij ons enkel voor in de polderstreek. Goed ontwikkelde vegetatie wordt door de auteurs gedefinieerd als binnendijkse slikken en schorren op stukken waar nog regelmatig overstroming gebeurt met zout of brak water en zilte graslanden.

EEN GEMAAL POMPT WATER OP, DIT KAN ZOALS IN
FIGUUR HIER BOVEN MET BEHULP VAN
DE WINDKRACHT, MAAR OOK DIESEL, STROOM
EN ELEKTRICITEIT WORDEN GEBRUIKT OM DEZE
AAN TE DRIJVEN.

POLDERMOLEN MET OP DE
VORROOND EN ZOGENAAMDE
BOEZEM, EEN WATER DAT GUITEN
DE POLDER LIJST EN WAARIN
OVERTOLLIJG WATER WORDT GELOOSD,
DE BOEZEM LOOPT OP ZIJN BEURT
NAAR EEN RIVIER OF ZEE

Bron: nl.wikipedia.org/wiki/Avlvpoldermolen

Verschillende processen kunnen deze biotopen teniet doen. Door natuurlijke ontzilting van de bodem kan een zilt grasland bijvoorbeeld veranderen in een zilverschoongrasland. Als hier nog eens zware bemesting bijkomt, zullen zich soortenarme graslanden vormen. Ook begrazing is een belangrijke factor in het behouden van deze vegetatietypes. Schorren en slikken kunnen enkel bestaan met frequente overstromingen en/of door begrazing met zeer veel vertrapping van de bodem. Als dit wegvalt, zal de vegetatie vooral Zulte (zeeaster) en zeebies bevatten. Als de begrazingsdruk verminderd wordt en minder overstromingen plaatsvinden, zullen binnendijkse slikken en schorren veranderen in een zilt grasland. Als een zilt grasland daarentegen onbegraasd wordt gelaten, zal dit overwoekerd worden door zeebies, en waar mogelijk door riet.

Om verlies van de goed ontwikkelde vegetatie te voorkomen, zijn verschillende beheermethodes mogelijk. De eerste, en veruit belangrijkste, is begrazing. Plaatsing van de grazers is wel van belang, aangezien elke plek waar ze niet kunnen/willen komen, zal overgaan in een ander (minder gegeerd) vegetatietype. Kleine graafwerken kunnen, door het herstellen van greppels en poeltjes, het ontstaan van de doelvegetaties in de hand werken. Plaggen, waarbij 10 tot 20 cm bodem wordt afgeschraapt, is een goede methode om ontwaterde,

dichtgeslibde of zwaar bemeste stukken land om te vormen tot een gewenst vegetatietype. Maaien is een techniek die zelden gebruikt wordt omwille van praktische redenen: de doelterreinen zijn nat, oneffen en vaak moeilijk bereikbaar. Hierdoor is het enkel aangeraden als tijdelijke overgangsmaatregel.

Aaaaaah de polder verdwijnt

De polders bezitten wel wat vegetatie die schaarser wordt en leveren zo hun eigen bijdrage aan de biodiversiteit. Het poldergebied wordt echter meer en meer bedreigd. Een zeer bekend voorbeeld is de bedreiging van de Scheldepolders rond Doel door de (tot nu toe niet goedgekeurde) uitbreiding van de Antwerpse haven. Een ander voorbeeld is het gedeeltelijk verdwijnen van het weilandencomplex te Ramskapelle door de Zeebrugse achterhavenuitbreiding.

Maar niet alleen de industrie vormt een bedreiging, ook bebouwing en recreatie verstoren de natuurlijke polderprocessen. En verder hebben we natuurlijk ook onze oude bekende landbouw. De landbouw heeft in eerste instantie geholpen bij het ontstaan van de polders, en door begrazing houdt het deze ook nog steeds in stand. Dat ontstaan vond echter honderden jaren geleden plaats. Ondertussen zijn we landbouwgrond intensiever gaan gebruiken, zetten we grote machines in

om de weilanden vlak te maken, worden sloten uitgediept en gebetonneerd en stijgt het mestgebruik om zo meer opbrengst te hebben en hopelijk meer geld in het laatje te brengen en meer mensen te voeden. Dit heeft echter als nadeel dat de typische natte, voedselarme onregelmatige grond die we nodig hebben voor de zilte graslanden en de slikken en schorren verdwijnt. Polders zijn dus zowel een bron van biodiversiteit als cultureel erfgoed. Als we deze (deels) willen behouden, zullen we ze goed moeten verzorgen. Daarom zetten we - zoals eerder gezegd - natuurbeheer in. Gelukkig is dit niet het enige, er is ook nog het sigmaplan.

Gered door het sigma plan?

Het sigmaplan heeft twee doelstellingen. Een maatschappelijke functie: voorkomen dat de Schelde en haar zijrivieren overstromen door de dijken te versterken en overstromingsgebieden in te richten; en als tweede doelstelling om de typische natuur rond de rivier te herstellen. Meestal komt het er op neer dat de polders in plaats van gered, ontpolderd worden. Er wordt eigenlijk voor gezorgd dat de rivier terug vat krijgt op het binnendijks gebied (dat als overstromingsgebied zal fungeren). Dit lijkt contra-intuïtief voor behoud, maar de regelmatige overstromingen die hierbij optreden, bevorderen de vorming van schorren (een van de doel vegetatietypes). Als compensatie voor het aanleggen van het Saeftinghedok, wordt ook een klein natuurgebiedje aangelegd waar men beheert om zilte graslanden te behouden en zo verschillende vogelsoorten een top biotoop te geven. Dit gebiedje is de Nieuw Arenbergpolder.

Als je zin hebt om de polders eens te bezoeken en rond te hangen met beheerwerkgroep-mensen, kom dan zeker naar de BWG polderactiviteit. Op het moment van schrijven, lag de datum nog niet vast, maar je kan die online vinden op www.jnm.be/BWG.

Als je geïnteresseerd bent in de actualiteit rond natuurbeheer en natuurbehoud kan je ook altijd een bezoekje brengen aan de facebookpagina 'beheerwerkgroep JNM'.

door Pieter Vanstraelen

Bronnen

Handboek voor beheerders
Grote Oosthoek encyclopedie
<http://www.egdp.be/faq.php>
<http://www.zwinstreek.eu>
www.sigmaplan.be

BEGRazing IS VAN BELANG IN HET
BEHOUDEN VAN SCHORREN, SLIKKEN EN
DE
ZILTE GRASLAND VEGETATIES

MILIEU

LEZERSBRIEVEN

2 LEZERSBRIEVEN ALS REACTIE OP HET ARTIKEL OVER BIOLANDBOUW IN DE EUGLENA DIE VERSCHIEEN IN JULI 2017

LEZERSBRIEF VAN EDITH

Ik vond het heel jammer dat er op het 3de deel over de Bio-landbouw geen reactie van een bioboer is gekomen, want de stellingen die in dit laatste artikel geponeerd werden, vragen toch wel om enige relativering. De meeste studies die bio en niet bio boerderijen vergelijken besluiten dat er op bio-boerderijen meer biodiversiteit is, maar dat wordt als "te simplistisch" afgedaan. In het artikel wordt vooral gefocust op de grotere oppervlakte die bio landbouw zou nodig hebben om de zelfde hoeveelheid voedsel te produceren, wat ten koste gaat van plaats die dan nog overblijft voor de natuur. Hierbij wordt volledig voorbijgegaan aan het feit dat in de kleinschalige bio landbouw veel meer aandacht gaat naar de natuur in en rond het bedrijf. Hagen en bomenrijen, bloemenranden en allerlei kleine landschapselementen bieden voedsel en nestgelegenheid voor talloze insecten, vogels en zoogdieren. Het bodemleven op een bio bedrijf is zo veel rijker en gevarieerder dan op een conventionele akker. Ook de landschappelijke waarde is veel groter dan bij een uitgestrekte monocultuur in de gangbare landbouw. Verder is het de vraag of er wel meer oppervlakte nodig zou zijn om voldoende voedsel te produceren. Nu is het zo dat een groot deel van het voedsel dat geproduceerd wordt verloren gaat, bij de producent, de groot- en kleinhandel, de consument, of door overproductie van bepaalde gewassen die dan simpelweg vernietigd worden. In andere landen is er dan het probleem van oorlog en geweld, waardoor de akkers niet bewerkt kunnen worden of waardoor het voedsel niet bij de gebruikers kan geraken.

De kleinschalige en lokale bio landbouw houdt veel meer rekening met de consument: geen monster-contracten met groothandel of supermarkten, maar voedsel produceren voor de plaatselijke bevolking die via zelfplukboerderijen of CSA -bedrijven, via de hoevewinkel of de markt nog voeling heeft met de hardwerkende boer die voor dit voedsel zorgt. Op die manier wordt de verspilling sterk ingeperkt en kan men op een zelfde oppervlakte minstens even veel voedsel tot bij de consument brengen als in de gangbare landbouw.

Ik hoop van ganser harte dat de jnm'ers, na het lezen van de 3 artikels over bio landbouw, NIET tot het besluit gekomen zijn dat onze conventionele landbouw best oké is en dat we op die manier veel plaats voor échte natuur kunnen sparen. Wij mensen moeten nu eenmaal eten en de manier waarop dit voedsel wordt geproduceerd, heeft sowieso invloed op de natuur: we nemen ruimte in. Maar het is een groot verschil of we die ingenomen ruimte behandelen met zorg voor het bodemleven en alles wat op en rond de boerderij leeft, of dat we die ruimte langzaam vergiftigen en doodspuiten.

Edith Vanden Berghe

Edith ging 40 jaar geleden uit de JNM (toen nog bjn), na 10 jaar lidmaatschap

LEZERSBRIEF VAN FLORIEN

Beste jnm'ers,

In de laatste euglena sprong er mij één artikel in het oog: het artikel over biologische landbouw. Ik ben zelf 11 jaar jnm'er geweest en ben nu bio-boerin: ik vond het dan ook heel interessant om te lezen wat hierover geschreven wordt in de Euglena.

Mijn teleurstelling was echter groot. In het artikel vond ik zeer weinig nuance; nadelen van biologische landbouw werden erg in de verf gezet, evenals voordelen van conventionele landbouw, terwijl positieve kanten van bio en negatieve van conventionele landbouw in mijn ogen met een paar woorden werden benoemd maar er werd verder niet echt op ingegaan. Uit wat dit artikel vertelde kon je de conclusie trekken dat het beter is voor de biodiversiteit om gangbare producten te kopen dan biologische. Het deed mij pijn dit te lezen, mijn ervaringen en bevindingen zijn namelijk heel anders.

Ikzelf heb biologische landbouw gestudeerd, een praktijkopleiding van 4 jaar, waar je dus zeer sterk geconfronteerd wordt met hoe het nu echt werkt op biologische boerderijen, en niet per se met wat de wet voorschrijft aan het biolabel. Ik heb geen universiteit gedaan en heb weinig cijfers, ik heb alleen de ervaring van het werk.

Ik heb op meer dan 10 biologische boerderijen gewerkt, in verschillende landen in Europa, en telkens met een tijdsduur die mij toestond redelijk veel inzicht te krijgen in de bedrijfsvoering. Nog nooit heb ik 1 boer zien spuiten met BT of een ander insectenverdelgend middel. Inderdaad is het toegestaan aan bioboeren om met bepaalde middelen zoals BT te spuiten, maar dat betekent niet dat ze hier bij de kleinste gelegenheid ook meteen naar grijpen. De nadruk ligt, althans op de boerderijen waar ik gewerkt heb, op balans houden in het geheel en in een evenwichtige bodem opbouwen en behouden, waardoor de gewassen sterker zijn en beter bestand tegen mogelijke ziekten en plagen. Er worden hagen en bloemenranden aangelegd om natuurlijke vijanden aan te trekken, die mee het evenwicht behouden. Door deze aanpak is spuiten zelden nog nodig. Slechte (en goede) insecten worden niet meer doodgespoten, integendeel, ze krijgen voedsel en een woonplaats aangeboden onder vorm van hagen en bloemenranden, om mee voor het evenwicht van het geheel te zorgen. Dit is in mijn ogen zeer biodiversiteit verhogend. Een gangbare boer zal in het algemeen voor dit soort aspecten veel minder aandacht hebben, en dus zal de biodiversiteit op zijn bedrijf zelf automatisch minder hoog zijn.

Wat ik het spijtige vind aan dit artikel, is dat het doet schijnen dat biologische landbouw niet beter is voor het milieu en de natuur, dat het niet per sé beter is voor de planeet om biologisch te consumeren. Biologische landbouw is niet perfect, maar ik vind toch dat we de algemene impuls moeten hebben om (kleine) biologische initiatieven te steunen, en geen grote supermarkten met gangbare koopwaar, ongekend waar en hoe het geproduceerd is.

Er is wel nog het punt dat biologische landbouw meer grond nodig heeft dan conventionele, mede doordat er soms oogsten verloren gaan, omdat er minder gespoten wordt. Even ter zijde, er zijn technieken in de permacultuur (dit is een bepaalde manier van groenten telen) in ontwikkeling waarbij verschillende gewassen (bomen, struiken en groenten) gecombineerd worden, waardoor er juist veel minder grond nodig zou zijn dan in conventionele landbouw. Maar dit is nog in de testfase en dus nog niet wetenschappelijk bewezen. Genomen dat conventionele landbouw minder grond nodig heeft dan biologische landbouw, wilde ik nog dit zeggen: In plaats van te kiezen voor gangbare landbouw omdat die minder grond gebruikt (en daarmee vrede nemend met alle pesticiden en herbiciden die gebruikt worden, die onder andere de bijen doen verdwijnen, evenals heel veel andere kleine beestjes die mee het evenwicht behouden), zouden we ook kunnen opteren voor een beter marktsysteem, een betere voedselverdeling. Wereldwijd wordt 1/3 van ons voedsel verspild. Is dat niet het zelfde getal als verschenen in de vorige euglena over hoeveel meer grond biologische landbouw nodig heeft dan conventionele? Zouden we niet beter opteren voor het steunen van kleine, biologische boeren die direct aan de klant verkopen, en waarbij een kromme komkommer of 2 kleine sla's voor de prijs van 1 niet erg is, en er dus minder voedsel wordt weggegooid?

Of zouden we niet beter met z'n allen stoppen met vlees eten (of toch véél minderen) zodat er geen gigantische sojavelden moeten aangelegd worden in de Amazonewouden, regenwouden gekapt (waar gaat de biodiversiteit die in die regenwouden leefde naartoe?), om onze lekkere koeien van te voederen? Kost het houden en opkweken van deze dieren niet ontzettend veel grond, veel meer dan biologisch versus conventioneel ons zou kosten?

Dit lijken mij meer ecologische en duurzame oplossingen dan simpelweg voor gangbaar te kiezen omdat daar minder grond voor nodig is.

Ik weet dat natuurbescherming en natuurgebieden met zeldzame soorten belangrijk zijn, maar we moeten ons er ook niet blind op staren, er zijn nog belangrijke aspecten aan duurzaam voedsel verbouwen: directe afzet waardoor er een betere prijs is voor de boer en minder verspilling van voedsel (iedere tussenhandelaar neemt extra tijd, en geeft voedsel meer tijd om slecht te worden), een vitale bodem, beperken van fossiele brandstoffengebruik, landschappelijke waarde (door hagen en bloemenranden), het gebruiken van dierlijke mest (die niet meer geproduceerd moet worden want die er al is) in plaats van kunstmest, waarvan de productie erg energieverbruikend is, en die enkel de planten voedt, en dus een arme en levenloze bodem achterlaat.

Deze aspecten lijken mij een stuk zinvoller om in te investeren, te steunen en te doen ontwikkelen, ik hoop dat de jnm'ers in de toekomst niet gangbaar gaat kopen, in het idee daarmee een paar hectare natuurgebied te sparen.

Florien Vandecasteele, ex-JNM'er

DE TIRADE 1: MILIEUSHAMING

ti·ra·de (de; v; meervoud: tirades): theatraal uitgesproken woordenreeks; langgerekte, welsprekende aanklacht
bo·dy sha·ming (de; v): de praktijk van het beledigen of kritiek hebben omwille van zijn of haar lichamelijke vormen of maten
mi·lieu sha·ming (de; v; zelfverzonnen woord): de praktijk van het kritiek hebben omwille van zijn of haar impact op het klimaat

Ik zit met een kwestie. Als JNM'er bots ik steeds weer op de vraag in hoeverre ik iets mag zeggen over de levenswijze van anderen en hoe ik omga met vrienden met wiens gedrag ik het niet eens ben. Ik ben zelf geen heilig boontje, de vraag geldt dus evenzeer voor mij als voor anderen: Hoeveel kritiek kan een mens geven/verdragen? Kan ik mijn vrienden een opmerking geven over het nemen van vliegtuigen, het eten van vlees of dagelijks consumeren van avocado's? Of duw ik daarmee mijn vrienden weg en bereik ik helemaal niets?

Eerst en vooral, ik heb het in deze gedachtestroom niet over informeren. Ik ga er van uit dat er in de JNM altijd plaats is voor informatie en educatie, en dat mijn vrienden en ikzelf de impact van onze daden kunnen inschatten. Ook heb ik het niet over noodzakelijkheden (het vliegtuig nemen om een begrafenis bij te wonen is en zal altijd noodzakelijk zijn). Waar ik het over heb, zijn de keuzes en toegevingen die iedereen voortdurend maakt omdat het gemakkelijker en praktischer is of gewoon omdat we er zin in hebben, terwijl we weten wat de impact van onze daad is.

Voor we verder gaan is het echter nog belangrijk stil te staan bij het feit dat niemand immer consequent is. Niemand handelt compleet rationeel en we maken allemaal afwegingen van wat we wel of niet willen doen voor het klimaat. Ik spreek hierbij zowel van onbewuste als bewuste handelingen en van eenmalige keuzes tot gewoontes. We zitten met z'n allen op een spectrum, van complete onwil tot klimaatextremisme.

Sterker nog, we zitten volgens mij op oneindig veel spectra, die allemaal met elkaar reageren en samen ons geweten vormen. De ene is vegetariër, de ander veganist, de ene vliegt nooit, de ander niet binnen de 1000 km, ... allemaal levensregels die we onszelf opleggen.

“IK EET AF EN TOE EEN AVOCADO, DAT MAG, IK DOE AL VEEL, IK HEB GEEN AUTO, EET GEEN VLEES MEER EN Vlieg MAAR ÉÉN KEER IN DE TWEE JAAR”

Dit is een fantastische uitspraak, omdat hij precies de vinger op de wonde legt. Mensen compenseren, bevinden zich op verschillende spectra en maken milieubewuste keuzes die in relatie staan tot andere keuzes. Wie ben ik dan om te beslissen waar ik de lat bij anderen leg? Want ik zal nooit alle keuzes van iemand anders behappen.

“IK VIND HET NOG MOEILIJK OM AAN ANDERE JNM'ERS TE VERTELLEN DAT IK MET HET Vliegtuig OP REIS BEN GEWEEST”

Laatst kwam ik een vriend tegen die kennelijk niet langer zin heeft om zijn persoonlijk leven te vertellen aan andere JNM'ers omdat hij zich schaamt en/of het gevoel heeft dat er over hem zal worden geoordeeld. Intuïtief voel ik dat we dan als groep een brug te ver zijn gegaan, maar waar de grens ligt, weet ik niet.

“JE KUNT KRITIEK GEVEN OP MENSEN ALS HET OVER HUN GEDRAG BINNEN DE JNM GAAT, WAT MENSEN IN HUN PERSOONLIJK LEVEN DOEN, IS HUN EIGEN ZAAK.”

Op zich een logische uitspraak. En toch. Mogen we dan in de JNM niet meer kritisch kijken naar elkaar? Mogen we elkaars gedrag dan niet meer beïnvloeden? Willen we niet juist impact hebben op persoonlijke levens? En is dat niet juist activisme? Wie zijn we nog als we niet meer eerst naar onszelf kijken?

“KRITIEK GEVEN VIND IK MOEILIJK, MAAR JE KUNT ER WEL IETS VAN ZEGGEN, OF BEWUST MAKEN.”

Nog zo'n logische veelvoorkomende uitspraak. Maar de grens tussen bewustmaking en kritiek is flinterdun. Op het moment dat ik informatie geef of een conversatie start, lever ik, door het punt aan te halen, commentaar. Natuurlijk maakt het uit van wie de boodschap komt, hoe ze is geformuleerd, hoe vaak ze terugkomt en of ze persoonlijk of algemeen gericht is. Maar dat is juist het punt van deze tirade, deze grens ligt voor iedereen en elke keer anders. En is het zo'n probleem als we af en toe een brug te ver gaan? Met educatie alleen gaan we de wereld niet redden. We blijven toch een kritische jeugdbeweging? Mogen we dan af en toe niet tegen elkaars schenen schoppen? En leiden conflict en onbehagen, ook al zijn ze ongemakkelijk, niet juist tot verandering en vooruitgang?

Ik laat deze vragen bewust open, omdat ik het antwoord niet heb, het is alleen iets om over na te denken.

door Jakob Vandevoorde

JNM presenteert

DE SPREADSTRIJD

Doe mee met je afdeling of ploeg en stuur ons jullie recept voor het spreadboek.

Je wint een gesigneerd exemplaar voor:

- ☛ het kamp-vriendelijkste recept
- ☛ het lekkerste recept
- ☛ het meest geliefde recept
- ☛ het origineelste recept
- ☛ de beste eetfoto

Stuur je recept & foto's voor 18/2 naar spreads@jnm.be
Meer info, voorbeelden en reglementen op jnm.be/spreads

NOG MEER LEUKS

EEN WEEKJE HACCN IN TURNHOUT

(OF) VAMPIEREN, ULTIMATE FRISBEE EN ANDER VERTIER OP HAC

Twée teams. Ze beginnen tegenover elkaar. Hun doel: de frisbee vangen in het doelgebied van de tegenstander. Lopen mag niet. Na maximaal 10 seconden moet je de frisbee doorgeven. Valt hij? Voor het andere team! Vang je hem? Voor jou!

Dat zijn, kort door de bocht, de regels van ultimate frisbee die sinds kort elke deelnemer van de Hoofdanimatorcursus (HAC) je kan vertellen.

“Sessie begint!”

Onlangs zaten 19 cursisten en 7 instructeurs (mentaal gesteund door 5 foers) samen voor een intense cursusweek. Hier wilden zij alles leren om betere hoofdanimateuren te worden. Hoofdanimator zegt je misschien niet veel, maar wat denk je van afdelingsvoorzitter, kampvoorzitter, of zelfs ploegvoorzitter? Vergaderen, feedback geven, groepsdynamica, voor een groep staan, omgaan met een divers team, het passeerde allemaal de revue. Dat, en nog meer leuks, zoals het noodplan van JNM, kampenorganisatie... Kortom, op het einde had iedereen de praktische kennis en essentiële vaardigheden.

Wake me up inside

Klinkt dat nogal saai? Héél soms was dat misschien het geval, maar meestal zetten de cursisten enthousiast hun tanden in die materie. De rest van de tijd hebben we ons best gedaan om het zo aangenaam mogelijk te maken. Dat begint heel eenvoudig, met een goed thema. Na ons vast te bijten in de brainstorm, kwamen we terecht op vampieren. Een sessielied, dat afgespeeld wordt telkens wanneer een van de sessies begint, kostte meer bloed, zweet en tranen, maar we beten niet in het zand. Uiteindelijk kent elke cursist toch de tekst van ‘Bring me to life’ (Evanescence) uit het hoofd. Op het einde was iedereen er zelfs zo door gebeten dat een lekkere moshpit plaatsvond tijdens het feestje! *Hint hint* Kerstfuif? *Hint hint*

Dat was niet alles, natuurlijk. Onze cursisten werden opgeleid tot echte vampieren, en daar hoort in elkaars nek bijten bij. Gotchagewijs werd dit toegepast, wat tot diverse tactieken leidde, van knuffels geven tot gewoon het enige juiste moment afwachten. Het duurde even voor iedereen op gang kwam, maar op de laatste volle dag was het uiteindelijk zover: we hadden een winnaar! Als je Antoon Verkinderen eens ergens tegenkomt, mag je hem altijd groeten als ‘Vampierenkoning’.

Voeg daarbij nog rustige en energieke (want we moeten wel eens een tandje bijsteken) opstaanrituelen, wedstrijden om bloed te verzamelen en zoveel meer, en je krijgt een geweldige cursus. En het frisbeeën? Dat deden we in de pauzes, om weer op te laden.

Call my name and save me from the dark

Dat alles zorgde ervoor dat we afsloten met een zalig gemotiveerde bende cursisten, die zich geweldig geamuseerd hadden. Een spetterende bonte avond als afsluiter van jewelste, hoewel die - zoals wel meer op cursus - stevig uitgelopen was.

Met spijt in het hart, maar een mooi afscheid, vertrokken we dus allemaal naar huis. Maar gelukkig hadden de cursisten de avond daarvoor elk in één woord samengevat wat HAC voor hen betekende, dus dat wil ik jullie toch niet ontfeggen: “Wackowacko”, “Raaaar”, “Sessie begint!”, “Vleermuizen”, “Vliegen”, “Tanden”... Heb je het liever wat uitgebreider? Andere mooie uitspraken van HAC zijn “Spreadsheets zijn sexy” en “Ge zijt allemaal bomen, dat is oké.” Of, om het helemaal af te maken: “Daarom zijn lesbische vampieren zo handig.”

Denk daar maar eens over na...

door Jorn Van de Velde

VOORSTELLING BONDSTOP

“Een jeugdbeweging voor en door jongeren”. Zo klinkt de eerste zin van de missie van de JNM. Voor jongeren... Ja, we zijn een jeugdbeweging :-). Maar door jongeren? Ja! Even zo waar. De JNM is zowat de enige jeugdbeweging waar jongeren echt de plak zwaaïen. Niet alleen in afdelingen, ook op het hoogste echelon. De voorzitter, de penningmeester en de secretaris: vrijwilligers. De leden van de Raad van Bestuur: vrijwilligers. De leden van het Hoofdbestuur: vrijwilligers. Afdelingsbestuurders: vrijwilligers. Begeleiders: vrijwilligers. Alles bij elkaar zijn dat honderden vrijwilligers die de JNM belangrijk genoeg vinden om er ‘duu-zen-den’ uren van hun vrije tijd in te steken. Om bezig te zijn met natuur, milieu, natuurbeheer, andere jongeren, beleid uitdenken, de praktische organisatie van het bondssecretariaat, kampen organiseren, projecten opzetten, activiteiten in elkaar steken... en letterlijk àlles wat er dag in dag uit komt bij kijken om een jeugdbeweging draaiend en actief te houden.

Omdat die JNM-vrijwilligers van nationaal soms wat ver weg en wat onbereikbaar lijken voor JNM'ers te velde, laten we er hier een paar aan het woord, want eigenlijk is het wel leuk als je weet wie voor de BWG (BeheerWerkGroep) een zitje heeft in de RvB (Raad van Bestuur), wie mee de NWG (NatuurstudieWerkGroep) in goede banen leidt en wie die BoVo (de bondsvoorzitter dus) dit jaar is. En als je ze tegenkomt, bij de JNM, ergens op een trein, in een afgelegen natuurgebiedje, of gewoon bij jou in de buurt, stap er maar gewoon naartoe en spreek ze met hun voornaam aan. Zelf durven ze dat namelijk ook niet altijd zo goed :-).

Deze editie serveren we voor jullie op een schaalte: Jakob Ghijs, Femke Batsleer en Jakob Vandevoorde. In de volgende Euglena laten we drie nieuwe nationale koppen rollen.

Hallo, ik ben Jakob Ghijs en ik zit al ongeveer 15 jaar in de JNM. Toen ik 15 jaar geleden als (kleine) pieper door m'n mama naar de JNM gestuurd werd, had ik nooit gedacht dat ik het zo lang ging volhouden.

Mijn JNM-carrière is pas echt gestart na basiscursus 2010. Sindsdien ben ik een actief bestuurslid in de beste afdeling van de JNM (Zottegem natuurlijk). In de nationale werking was pac Oost-Vlaanderen mijn vuurdoop, na 1 jaar AOP'er ben ik dan in de BWG gestapt waar ik tot nu toe nog inzit.

Zoals je kan zien heb ik al het een en het ander uitgestoken in de JNM, het ene jaar al wat actiever dan het andere. Dat vind ik nu juist ook het mooie aan onze JNM, wat je ook wil, welke functie je ook wil opnemen, alles kan. Samen met zoveel andere JNM'ers projecten starten, met je vrienden een piepkamp organiseren of veel nieuwe mensen leren kennen op het zomercongres... de JNM zit vol verrassingen.

Als je aan mij zou vragen wat m'n leukste JNM-moment was, dan moet ik je teleurstellen. Ik heb er al zoveel gehad en het is gewoon onmogelijk om daar mijn favoriet moment uit te kiezen. Eén moment dat ik zeker nooit ga vergeten, is mijn eerste piepkamp, in Nismes toen ik 12 jaar oud was. Op dat kamp heeft de begeleiding mij zeer bang gemaakt in de tunnel, heb ik mijn broek gescheurd in Fondry des chiens en heb ik voor het eerst een Oehoe in 't wild gezien!! Dat kan al tellen voor een eerste JNM-kamp. :-)

Eigenlijk is de JNM voor mij de vereniging waar je aan jezelf kan bouwen door plezier te hebben en te zorgen dat duizenden andere mensen in Vlaanderen dat plezier kunnen delen. En da's toch gewoon mega zalig niet?

Jakob Ghijs:
voorzitter van de BWG
(BeheerWerkGroep)
Geboren:
4 augustus 1994
Eet het liefst:
Quiche

Femke Batsleer:
secretaris van de NWG
(NatuurstudieWerkG)
Geboren:
16 oktober 1992
Eet het liefst:
Seitan stoverij van de mama

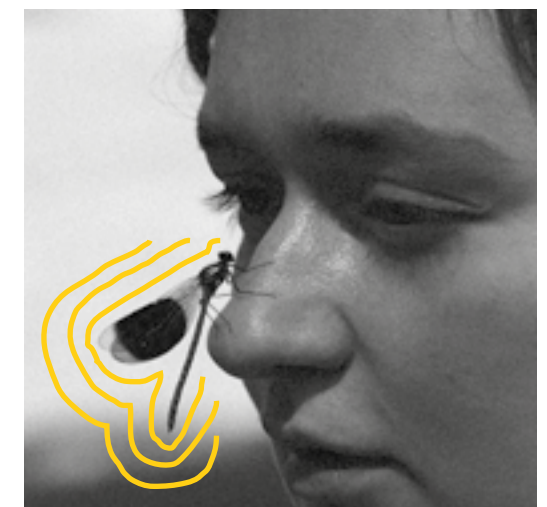

Buiten de JNM ben ik een net-afgestudeerde bioloog en heb ik de kans gekregen om verder te doctoreren op mijn thesis. Mijn thesis en doctoraat gaan over harkwespen, solitaire wespen die nestjes graven in het zand (voor meer info lees de Bertram! readymag.com/jnmvzw). Ik mag dus hele zomers lang in de duinen rondlopen van het Westhoekreservaat (in De Panne) tot Ter Yde (bij Nieuwpoort). Dat ik elke ochtend met kindjes op de trein zit die zo'n uur lang 'PLOPSALAND' krijsen, neem ik er maar bij. Want het is heerlijk daar in de duinen. Terwijl ik noteer waar er hoeveel harkwespen zijn, zoekt een Heivlinder langs mijn hoofd. Er dartelt een Kleine parelmoervlinder voorbij en er springen bij elke stap die ik zet Blauwvleugelsprinkhanen op die, met opengesperde helderblauwe vleugels, even zweven om zo'n drie meter verder opnieuw te landen en met hun camouflagekleuren meteen opgaan in de zandachtergrond. Zomertortels zitten in een struik dromerig te koeren. In een natte duinpanne (tot het grondwater uitgestoven stuk in de duinen) bots ik op Moeraswepsenorthis en de schitterend witte Parnassia, en als je beter zoekt, staat er ook Honingorchis heerlijk te geuren.

Je merkt het al wat me bij de JNM bracht, de pure passie voor natuurschoonheid, om die te leren

kennen en te bewaren! Ik zit nog niet heel lang in de JNM, zo'n 6 jaar, ik heb het leren kennen via studiegenoten. Ik merkte ook meteen waar ik met mijn interesses moest zijn: de Natuurstudiewerkgroep! Schoorvoetend ging ik mee op excursies, luisterde ik aandachtig naar al die mensen die zoveel wisten, ieder heeft zo wat zijn specialiteit: zweefvliegen of planten, vogels of zoogdieren... Nu weet ik van alles een beetje en van niets alles. En vooral, ik heb er een hoop fantastische vrienden bij (en een goe lief: jaja, in de NWG moet je zijn voor begeerde vrijgezellen)! Stuk voor stuk zijn al die NWG'ers prachtige mensen, waar je op kan rekenen, waar je kan mee lachen en waar je alles aan kan vragen en samen ontdekken.

Dit jaar word ik ouwe sok, je merkt dat het me al nostalgisch maakt. De JNM heeft me de voorbije jaren heel hard gevormd in wie ik ben. Ik heb zoveel bijgeleerd: veel natuurkennis, maar ook over vriendschap en over organiseren. Want daar ligt de kracht van JNM: het is niet alleen voor, maar vooral door jongeren. Uit het niets organiseer je samen een excursie of kamp, je vergeet allerlei essentiële spullen of je hebt niet goed gecommuniceerd. En dat geeft niet, je leert bij en groeit. Op geen enkele school of universiteit zou ik kunnen leren wat de JNM me de laatste jaren heeft bijgebracht!

Jakob Vandevoorde:
voorzitter van JNM
Geboren:
naakt
Eet het liefst:
halloumi

'Ik ben Jakob, bondsvoorzitter van de JNM.' Dat is zo'n zin waar je weinig bij stilstaat, tot je hem opeens moet gebruiken om jezelf voor te stellen op een planningsdag van BBL (Bond Beter Leefmilieu). Dertig werknemers van allerlei Vlaamse milieuorganisaties kijken me aan, knikken instemmend en maken een aantekening in hun professioneel-uitziende-notitieboekjes. 'Shit', denk ik bij mezelf 'hoe ben ik hier nu weer terechtgekomen? En waarom zouden al die volwassenen luisteren naar een ukkepuk als ik?'. Die tweede vraag is simpel: JNM is een unieke organisatie, die werkmensen luisteren gewoon naar mij in de hoop iets op te steken dat ze zelf kunnen gebruiken. De eerste vraag vraagt een langer antwoord: Ik ben Jakob, vroeger was ik piepbegeleider in JNM-Gent en occasioneel ini-begeleider op zomerkampen. Maar daar ben ik mee gestopt toen ik steeds minder meevielde en geduld kreeg met kleine kinderen.

Na het middelbaar is mijn engagement langzaam naar JNM-nationaal verschoven, gelokt door de belofte aan uitdaging en verantwoordelijkheid. In de voorbije jaren was ik huismeester, pépé, knokker, marginale-ideeën-verantwoordelijke, voorzitter van cursussen, MWG-lid, crisisverzinner, artikelschrijver... In alle ploegen gezeten hebben zal moeilijk worden, maar ik ben blij dat ik zoveel van de JNM heb kunnen zien.

JNM is voor mij vooral belangrijk omdat ik er zoveel geleerd heb (en nog leer). Piepbegeleider zijn gaf mij het vertrouwen om te leren roepen en belachelijk te doen. Op animatorcursus ontdekte ik hoeveel ik van dansen hou en dat mijn mening gehoord mag worden. Mijn JNM-vrienden gaven me het zelfvertrouwen om anders te zijn en te doen en de aandacht te trekken en daarvoor ben ik ze ongelofelijk dankbaar. Door JNM ben ik getransformeerd van een stille 15-jarige puber naar een 17-jarige klasaap (over de 16-jarige ik wordt niet gesproken ;).

Een jaar 'bovo' zijn, voelt voor mij als een ultieme uitdaging, een manier om iets terug te geven aan de organisatie die mij mezelf leerde zijn. Voor iedereen geldt dat ze zonder JNM niet geweest zouden zijn wie ze nu zijn en ik denk dat ik daarvan een schoon/schoolvoorbeeld ben. Ik denk dat ik daarom mezelf nog een jaar volledig wil smijten, om zoveel mogelijk te realiseren en hands-on aan te pakken. In combinatie met een halftijdse stage is dat een divers en druk programma, waar ik veel van leer. En zo heb ik het graag, want ik kan niet goed meer niks doen, verveling geeft me dezelfde kriebels als piepers.

Ik hoop dat dit een jaar wordt waarin zoveel mogelijk mensen mij aanspreken en waarin duizenden nieuwe dingen op poten worden gezet. Gewoon zwaar knallen.

LAAT ONS DE TREURWILGEN

In mijn straat woont een jongen die ik erg graag mag.

Laatst was de vraag: wat is je favoriete boom? Aan diepgravend biologisch onderzoek doen we niet echt, in onze straat, hooguit rommelen we wat in onze binnenwereld. Met zulke vragen, bijvoorbeeld.

Waarop hij dan, zonder verpinken: de treurwilg.

Op zo'n moment moeten we altijd erg lachen. Uitsluitend goed bedoeld, dat wel. Het mooiste van al is dat ook ons lachen hem niet interesseert. Onverstoord, met iets van de altijd lichtjes vragende, zoekende grijns die hem zo eigen is, blijft hij bij zijn keuze; die is voor hem van een verbluffende vanzelfsprekendheid.

Dat we lachen, heeft te maken met een zekere voorspelbaarheid die om zijn antwoord heen hangt. Het is bij hem haast zonder uitzondering de meest gevoelige, beladen uitkomst die het haalt; symboolwaarde is voor hem een waarde van een heel reële aard.

Het neigt naar karikatuur, maar dat is het bij hem net niet.

Het is gevoeligheid in uiterste consequentie.

Het is een bijzondere bril waarmee hij naar de wereld kijkt, maar wel één die interessant om dragen is.

Geef die man een treurwilg en hij fleurt – op enigszins paradoxale wijze, zoals dat bij iemand als hij nu eenmaal gaan moet – dadelijk op.

In een ontwrichte wereld (hoe tragisch, het epitethon van onze tijd) heeft hij schoonheid tot het hoogste goed verheven. En daarbij elke zin voor engagement ontkend, het woord uitgespuwd – aan niets heeft hij zo'n hekel als aan prediken, aan opleggen, aan dictatuur van overtuigingen.

Het is alsof hij zich daarmee onttrekt aan het samenleven zelf, aan iedere mogelijke impact. Maar dat geloof ik niet.

Zelfs al zou hij het zo willen – *niet bestaat dat niet iets anders aanraakt*.

Wie zo fijngevoelig observeert, kan niet verdragen dat we alles langzaam afbreken. Wie zo ontvankelijk in het leven staat, spreekt nooit een nucleaire code uit.

Op niet alles van waarde is een prijs te zetten, maar helaas is ook aan treurwilgen (naast de inspanning van zaaien en geduldig wachten) een financiële kost verbonden. En bovendien een aardige som. Voor een hoogstam met een brede kroon, aanzienlijke doorsnede en een hoogte van meer dan tien meter, klimt dat al gauw tot boven de vierduizend euro. Zo'n kolos moet dan ook met een oerdegelijke oplegger geleverd worden – en voor vrijdag 12u besteld, is een vrijdag later bij je thuis.

Veel geld dus. Maar ook: daar hoeft zo'n Neymar nog altijd niet veel meer dan een paar keer voor te ademen.

Dus laat ze toch maar aanrukken, de treurwilgen. En zaai intussen ook maar raak, maar maak dat er tegen volgende vrijdag al een paar grote staan. En laat mijn goede vriend daar rustig onder liggen.

Met wat hij daarbij denkt, wakkert hij ook onze kijklust aan.

door Lennert De Vroey

HB KORT

Terwijl de dagen korter worden en de nachten kouder, zijn JNM'ers druk in de weer. In het HoofdBestuur worden grootse plannen gesmeed en activiteiten georganiseerd. Een kort overzicht van de bezigheden van de verschillende ploegen.

DE NATUURSTUDIEWERKGROEP (NWG)

Naast de traditiegetrouwe activiteiten zoals de streekbierenavond en een vogelmysteryquiz, schudde de NWG ook allerlei weekendjes en andere natuurstudie-activiteiten uit haar mouw. Ze riep ook het Hoofdbestuur samen om op pad te gaan en eendjes te kijken en ze ondersteunen afdelingen met natuurstudievragen.

DE MILIEUWERKGROEP (MWG)

Na de startdag mét een sambaband is de Milieuwerkgroep helemaal klaar voor het komende jaar. Verwacht je aan een mix van samenwerkingen en inhoudelijke activiteiten. Zo bogen ze zich over kernenergie en zullen ze het hebben over duurzaam reizen. Daarnaast zijn ze druk in de weer met het organiseren van een weekendje Brussel.

DE BEHEERWERKGROEP (BWG)

Geen BWG-jaar zonder een GHWW (Groot Heroïsch WerkWeekend). Dit jaar ging het door in het Enamebos. Ben je geïnteresseerd in fruitbomen? Dan heb je geluk want de BWG'ers kozen dit als hun jaarthema. Hou de JNM-agenda zeker in de gaten als je meer over dit thema te weten wil komen. Daarnaast organiseerden ze een heuse fotowedstrijd rond de Dag van de Natuur.

DE WINKELPLOEG (WiP)

De WiP is onze jongste telg in de HB-familie, maar laat duidelijk van zich horen. Na het lanceren van de webshop (te vinden op <https://winkel.jnm.be>), pakken ze nu het JNM-textiel onder handen. Perfecte timing voor deze koude wintermaanden.

DE COMMUNICATIEPLOEG (CP)

Zet je alvast schrap, want de CP heeft vanalles voor jou in petto. Natuurlijk dit prachtig tijdschrift, maar ook een promoboorn en promokoffer voor afdelingen. Met als klap op de vuurpijl: een groot plan voor de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018. To be continued....

DE PRAKTISCHE PLOEG (PP)

De zonnige dagen zijn nog lang niet in zicht, maar de PP maakt zich wel al klaar voor de volgende kampenzomer met de aankoop van nieuwe tenten. De communicatie hierrond zal je zeker nog zien passeren. Uiteraard blijft een schitterende reeks maandagavonden ook een verdienste van deze praktische ploeg.

DE AFDELINGSONDERSTEUNINGSPLOEG (AOP)

De AOP trok erop uit! Ze reisden naar heinde en verre om afdelingen bij te staan. Daarnaast werken ze ook aan projecten zoals het vervangen van de afdelingsgrenzen door afdelingskernen en ze experimenteerden binnen de ploeg met een regiowerking en een jeugd ploeg.

DE KNOKPLOEG (KP)

De knokploeg (KP) ontfermt zich over de cohesie binnen het HB. Dit najaar zorgden ze al voor een zot feest, hielden voetbalwedstrijden op woensdagen en verzorgden KP-café's. In deze donkerste dagen kunnen we alvast uitkijken naar het volgende semester...

VORMINGSPLOEG (VP)

Ook de vormingsploeg is druk in de weer, want dit najaar was er niet enkel HAC (Hoofdanimatorencursus), maar ook de tweejaarlijkse instructorcursus (IC). Bovendien maakten ze velen gelukkig met vormingen op maat.

RVB-KORT

Welkom én proficiat! Proficiat dat je het aandurft om de RvB-kort te lezen. In de RvB-kort probeert de RvB je een heel beknopte samenvatting te geven van waar de RvB de afgelopen tijd mee bezig was? Super interessant dus, want iedere JNM'er - jong en 'oud', klein en groot... - ondervindt ooit wel eens de invloed van een RvB-beslissing. Lezen dus die handel!

Nieuwe tenten?

Vanuit de PP (Praktische Ploeg) komt de vraag of er geld is voor nieuwe tenten. We bekeken in de RvB welke mogelijkheden er zijn en wat absolute prioriteit moet krijgen op het vlak van tent-vernieuwing. De RvB besliste om een werkgroep op te richten die het (financiële) plaatje verder bekijkt. Laat het een extra motivatie zijn om een kamp te organiseren, misschien slaap je dan wel in een spiksplinternieuwe tent!

Wat mag de WiP nu eigenlijk doen?

Goede vraag! Deze vraag kwam vanuit de WiP en als RvB keurden we goed dat de WiP kleine financiële beslissingen zelf mag nemen. Ook beslissingen omtrent korte en kleine samenwerkingen mag de ploeg zelf nemen. Grote beslissingen, waarbij een partner het logo en/of de naam van JNM gebruikt, zullen langs de RvB gaan.

WinkelPloeg

En wat nog?

Daarnaast hield de RvB zich bezig met pannenkoeken eten, én dit samen met Sven Gatz. We dachten na over de jongerendenkdag samen met Natuurpunt en we planden alle RvB's voor de rest van het jaar (iedereen is welkom, zeker komen!). We gaan een vorming volgen en we deden een wandeling in de Bourgoyen!

RvB = Raad van Bestuur = de bondstop van JNM + de voorzitters van alle ploegen = alle bij elkaar een mens of twaalf (zo ongeveer)

BeleidsOndersteunend Medewerker

HOPELOOS VERLIEFD OP EEN RVB'ER?

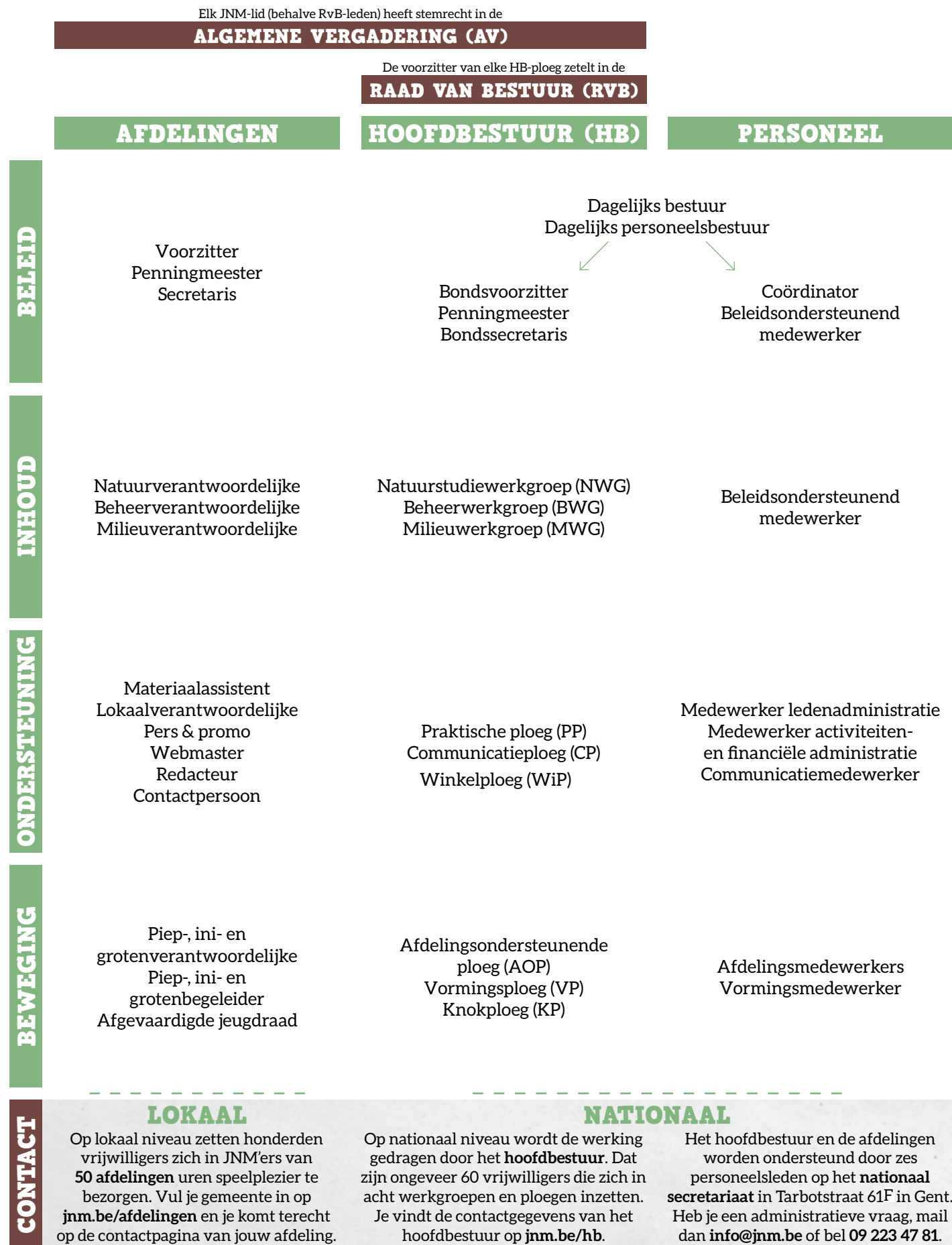
DAN KAN JE HELEMAAL WEGKWIJLEN, WANT ER IS WEER EEN RVB-ALMPJE. OF KOM GEWOON EENS AF OP ONZE MAANDELIJKSE MEETING!

HINT: DE VOLGENDE RVB'S ZIJN: 13 DECEMBER / 21 FEBRUARI / 13 MAART.

VOLG AL ONZE AVONTUREN VIA DE VERSLAGEN EN ONZE MEGA COOLE ALMPJES!
WWW.JNM.BE/VERSLAGEN

ORGANIGRAM

JNM heeft een lokale en nationale werking. In dit organigram ontdek je wie wat doet. Onze contactgegevens vind je onderaan deze pagina.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAANKONDIGINGEN

FOTOWEDSTRIJD NFWG

NFWG: TIJD VOOR EEN FOTOWEDSTRIJD!

Aangezien de bladeren van de bomen dwarrelen en de temperatuur tot dicht bij het vriespunt zakt. En aangezien het onmogelijk is de mandarijntjes te negeren en kerstmis om de hoek ligt, weet je welke tijd van het jaar het is. Fotowedstrijd-tijd natuurlijk!

Zoals ieder jaar organiseert de NatuurFotografieWerkGroep (NFWG in 't kort) een fotowedstrijd waarmee je een paar mooie prijzen kan winnen.

Heb je graag een camera in de hand op activiteit of op kamp, of trok je (toevallig) een geniale foto met je smartphone? Zend je foto's in en misschien maak je wel kans op je foto afgedrukt op een canvas, of een bon voor de JNM-winkel! Win je niet direct een prijs, dan win je mogelijks wel een pakje roem, want de ingezonden foto's zullen nog jaren gebruikt worden om JNM-publicaties zoals deze Euglena te verfraaien (uiteraard met naamsvermelding).

TOT 18 DECEMBER kan je foto's opsturen in volgende categorieën:
Landschap / Fauna / Fauna: Macro / Tele / Flora & Fungi / Abstract / Promo

Per categorie mag je maximaal 3 foto's insturen, en voor 'Promo' uitzonderlijk maximaal 6 foto's. En dit tegen ten laatste 18 december naar nfwg@jnm.be via wettransfer.com. Alle verdere informatie omtrent de categorieën, en het reglement, kan je vinden op: jnm.be/fotowedstrijd. Neem deze webpagina zeker even door voordat je je foto's doorstuurt.

Als de foto's binnen zijn, maakt onze jury een pré-selectie. Hun top 5 uit elke categorie, wordt opgehangen op de Kerstfui van JNM op 22 december. Hier volgt een publieksstemming en in de daaropvolgende week maken we de winnaars bekend!

Als bottom-line wil ik je nog meegeven:
doe & durf! Een slechte foto bestaat niet en elke JNM'er mag deelnemen.
dus... stuur je foto's op en waag je kans

LIDKAART JNM

Wil je aan iedereen kunnen tonen dat je écht lid bent van JNM? Druk dan je eigen lidkaart af! Dat doe je op www.jnm.be/lidkaart. Je moet wel eerst even aanmelden om je lidkaart te kunnen aanmaken. Daarna kan je gewoon de pdf downloaden en je lidkaarten afdrukken.

Het grootste voordeel van je JNM-lidmaatschap is natuurlijk dat je aan alle activiteiten kan deelnemen. Daarom word je ook lid. Maar we hebben nog een extraatje:

In de Chiro-winkel (De Banier) krijg je een partnerkorting van 6% op creatieve materialen (op Chiroproducten, spelmateriaal, workshops, boeken en sterproducten is er nooit korting)

In de JNM Winkel krijg je een ledenkorting van 20% op tal van boeken en excursiemateriaal en 10% op alle verrekijkers en zaklampen.

ATTEST VOOR TERUGBETALING LIDMAATSCHAP OF KAMPDEELNAME

De meeste ziekenfondsen betalen een deel van het lidgeld of zelfs het volledige lidgeld van JNM terug. Ook voor kamp-deelname voorzien zij een terugbetaling. Hoeveel dat exact is en hoe het berekend wordt, kan je best even vragen bij je ziekenfonds. Om de terugbetaling te ontvangen, moet je een formuliertje indienen bij het ziekenfonds. Dit formulier kan je downloaden van onze JNM-website.

Ga als volgt te werk:

Meld je aan op www.jnm.be en klik rechtsboven op "mijn gegevens".

Bij "mijn betalingen" zie je groene letters: "Toon al mijn betalingen en details". Daar moet je op klikken. Dan kom je op de pagina waar je een download knop ziet en een selectieveld om het jaartal in te geven waarvoor je attesten wil downloaden.

Download het pdf-bestand. Per jaar krijg je dan het lidmaatschapsattest, en een deelname-atteest per kamp. Dat zit allemaal in één pdf, met verschillende pagina's.

Lukt het niet? Stuur een mailtje naar info@jnm.be en we helpen je verder!

CURSUS IN DE KIJKER

In 2018 word ik 16 jaar/ben ik al 16 jaar of ouder.

JA
NEE

Ik ben een verhalenverteller en een levende encyclopedie. Of wacht, niet echt, maar ik wil wel leren hoe ik met kinderen kan omgaan en hen kan boeien.

JA
NEE

Engagement = zo 2018! Ik wil me dan ook engageren binnen mijn afdeling en leren hoe die werkt!

JA
NEE

Spelletjes spelen zijn de max! Uitdagende, leerrijke activiteiten zijn zalig! Die in elkaar leren steken, dat klinkt nog beter!

JA
NEE

Vrienden voor het leven maken op 1 week tijd, kan dat dan?

JA
NEE

Wat is dat BAC-beest dan?

BAC staat voor **BasisAnimatorCursus**. Op cursus leer je in verschillende sessies de kneepjes van het animator-vak. De cursus heeft een druk programma en is best intensief, maar het wordt ongetwijfeld een week die je nooit zal vergeten. Een week lang nemen wij jou mee op een onvergetelijk avontuur, waarbij je JNM'ers uit heel Vlaanderen leert kennen.

Na de cursus verwachten we dat je een stage doet. Deze is tweeledig: zo moet je een kampenstage en een afdelingsstage volgen. Is dat gelukt? Dan kunnen we je met trots vertellen dat je animator in het jeugdwerk bent, en je krijgt er zelfs een attest voor!

Het goede nieuws is: we hebben niet één, maar twee BAC's in 2018! BAC Krokus en BAC Paas.

Nog niet ingeschreven? Dan is het minder goede nieuws dat BAC Krokus al volzet is.

Schrijf je dus als de vliegende bliksem in voor BAC Paas! Tot dan!

Praktisch
BAC Paas gaat door van
**ZATERDAG 10/02 TOT
VRIJDAG 16/02.**
Meer info nodig? Omdat
je nog twijfelt of omdat
je je wilt inschrijven?
Één adres: www.jnm.be/bacpaas

**OVERWEGEND JA:
HET IS DUIDELIJK, BAC IS IETS
VOOR JOU!**

**OVERWEGEND NEE:
DENK NOG EENS GOED NA, BAC IS OOK
VAST IETS VOOR JOU!**

QUIZ

WINTER 2018

JOUW KOMENDE NWG-WEEKENDS!

2-4/2 FORTENTELWEEKEND

Samen met Natuurpunt vleermuizen tellen in de torten rond Antwerpen, hopen vleermuizen verzekerd!

9-11/2 BUNKERTELWEEKEND

Vleermuizen tellen in bunkers in Oost-Vlaanderen. ideaal voor complete vleermuisleken en ook gevorderden

23-25/3 HOGEVENENWEEKEND

Met de tent naar de hoge venen: gezelligheid, mooie natuur en leuke vogelsoorten verzekerd!

Meer info?

jnm.be/natuur

'natuurstudiewerkgroep van JNM'

Óf spreek ons aan! We zijn heel knuffelbaar...

Neem zeker een kijkje in de **Bertram**, het online NWG-tijdschrift! Abonneer je, of als je graag iets wilt schrijven, laat het zeker weten! readymag.com/jnmvzw

30 MAART 2018

jnm bxl organiseert een fuif

er is nog geen naam
wel al een datum
en we weten dat jij er spijt van gaat
hebben als je niet komt!

smul van onze line up
groove op de soundsystemaaaaa
en dans dans dans de hele nacht dooorrrr

#groterdangent

kakooeewwwwwww
zei de uil

CONTACTPAGINA

AFDELINGEN

Akerland	Thiers Veronika	veronika.thiers@hotmail.com	0497 25 73 86
Antwerpen	Jansen Raf	rafjansen@scarlet.be	03 825 27 82
Brugge	Breekelmans Loes	loes.breekelmans@gmail.com	0499 27 52 87
Brussel	Moyersoen Amel	amelmoyersoen@gmail.com	0483 65 20 71
Durmeland	Van de Velde Jorn	jorn.vandevelde@gmail.com	0493 02 96 97
Eeklo	Develter Roeland	roel_d_@hotmail.com	0474 30 92 79
Eeklo	Pieterjan Dhont	dhont_pieterjan@hotmail.com	0470052874
Fruitstreek	Pieter Vanstraelen	pieter.vanstraelen@skynet.be	0498 64 57 45
Gent	Rachel Strijdonk	rachel.strijdonk@outlook.com	0472 08 85 94
Hageland-Zuiderkempen	D'hulster Floriaan	floriaandhulster@gmail.com	0489 41 25 07
Klein-Brabant	Kindt Anton	anton.kindt@hotmail.com	0479 43 01 44
Kortrijk	Detavernier Julie	julke268554@hotmail.com	0499 43 36 15
Krekenland	Ponnet Aaricia	aaricia.ponnet@gmail.com	0471 32 55 45
Lage Kempen	van der Meer Sofie	eifosvdm@hotmail.com	0487 73 12 46
Lage Kempen	Jongeneelen Olga	olgajongeneelen@yahoo.com	
Land Van Aalst	Nijs Sander	sander.nijs.aalst@gmail.com	0497 915268
Land Van Aalst	Eyckerman Mirte	mirte.eyckerman@skynet.be	053 83 62 43
Leievallei	Bolckmans Klara	klara.bolckmans@gmail.com	0479 02 74 40
Leuven	Vanrespaille Mathijs	mathijsvanrespaille@hotmail.com	048613 16 70
Markvallei	Fockaert Lysander	lysanderfockaert@hotmail.com	0472 71 04 32
Mechelen	Eggermont Mathias	mathias.eggermont123@gmail.com	0470 06 52 43
Midden-Brabant	Bollue Barbara	barbara.bollue@gmail.com	0496 94 13 94
Midden-Limburg	Spaas Charlotte	charlotte.spaas@outlook.com	0478 77 91 43
Middenkust	Allaert Reinoud	reinoud.allaert@gmail.com	0471 11 39 21
Moervallei	Scheire Jonas	jonas.scheire@live.be	
Neteland	Van Cleuvenbergen Iris	iris.vancleuvenbergen@gmail.com	0477 90 34 11
Ninove-Geraardsbergen	Van Vaerenberg Kirsten	kirstenvv5@hotmail.com	0472 40 48 33
Noordwest-Brabant	Beyens Eva	just-eva@hotmail.be	0493 74 02 32
Onderstebovenschede	Verhoeven Anna	annaverhoeven1995@gmail.com	0472 40 31 26
Pajottenland	Bonte Lore	lore_bonte@hotmail.com	0494 80 98 08
Pallieterland	Peeters Dedapper Aeneas	aeneaspeeters@telenet.be	015 32 02 52
Poekebeek	Fraeyman Johannes	johannes.fraeyman@gmail.com	051 65 78 30
Roeselare	Cool Robbe	robbecool10@hotmail.com	0470 48 14 33
Roeselare	Fraeyman Elisabeth	elisabeth.fraeyman@hotmail.com	0472 49 98 84
'S Heerenbosch	De Maegdt Maya	mayademaegdt@gmail.com	0487 66 54 33
Taxandria	Dumortier Lara	laraatje@hotmail.be	0499 72 30 59
Vlaamse Ardennen	Goethals Faramir	goethalsfaramir@hotmail.com	0494 40 23 89
Voorkempen	Van den Broeck Nina	nina_vdb93@hotmail.com	0476 59 30 91
Westland	Van Echelpoel Willem	willem.ve@hotmail.com	0476 02 36 82
Zandland	Kemps Jan	jan@annetanne.be	0485 00 36 88
Zottegem	Ghijs Jakob	jakob.ghijs@gmail.com	0488 80 06 65
Zottegem	Vanhouwere Anton	antonvanhouwere9@gmail.com	0476 79 33 87
Zuidwest-Brabant	Devogel Andries	andriesdevogel@hotmail.com	0476 05 65 66
Zuid-Limburg	Bijnens Riene	rienebijnens@hotmail.com	0474 10 47 77

HOOFDBESTUUR

Bondsvoorzitter	Jakob Vandevoorde	bovo@jnm.be	0483 40 31 23
Bondssecretaris	Jorn Van de Velde	bondssec@jnm.be	0493 02 96 97
Bondspenningmeester	Warre Schauwvlieghe	ping@jnm.be	0499 40 84 97
Beheerwerkgroep	Jakob Ghijs	jakob.ghijs@gmail.com	0488 80 06 65
Milieuwerkgroep	Emma De Backer	emmadebacker@outlook.be	0471 26 55 46
Natuurstudiewerkgroep	Sander Bruylants	bruylantssander@gmail.com	0485 65 12 77
Afdelingsondersteuningsploeg	Linde Verlooy	lindeverlooy@gmail.com	0499 72 20 26
Vormingsploeg	Judith Herman	boerewormkruid@hotmail.com	0484 10 81 77
	Elias Van Bruyssel	elias.van.bruyssel@gmail.com	0470 44 52 91
	Emma Verheirstraeten	emma.verheirstraeten@hotmail.com	0471 71 23 63
Communicatieploeg	Annelieke Scheelen	annelieke.scheelen@gmail.com	0478 99 91 19
Praktische ploeg	Jeroen Demaeght	demaeghtjeroen@hotmail.be	0499 99 89 68
Knokploeg	Joeri Verlinden	veeboer.jv@gmail.com	0495 40 29 21
Winkelploeg	Oliver Mechthold	olivermechthold@gmail.com	0478 40 27 53

JNM-secretariaat
Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent
tel: 09 223 47 81
info@jnm.be

JNM-winkel
Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent
tel: 0479 58 64 44
winkel@jnm.be

Meer informatie over lidmaatschappen vind je op pagina 2.
Je lidnummer vind je op de adressticker van dit tijdschrift.

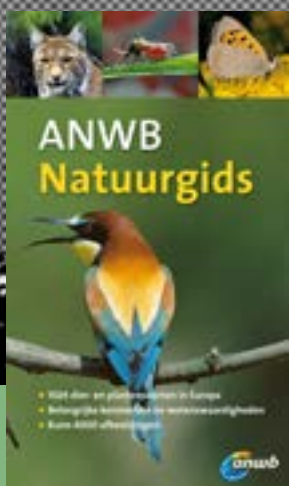

VERREKIJKERACTIE

DEZE WINTER HEB JE GEEN EXCUUS MEER OM NIET NAAR DE VOGELS IN JE TUIN TE KUNNEN KIJKEN, OF OM NIET MEE TE GAAN OP DE VOGELXCURSIE VAN JE AFDELING.

NA HET SUCCES VAN VORIG JAAR KOMT ER NAMELIJK OPNIEUW EEN VERREKIJKERACTIE! GENIET VAN 15% KORTING OP ALLE KITE VERREKIJKERS IN DE PERIODE

VAN 19 TOT 30 DECEMBER!

ANWB ALGEMENE

NATUURGIDS

NIEUW IN ONZE WINKEL!
VOOR DE ALLESWETERS
ONDER ONS DIE DE
NATUUR DOOR EN DOOR
WILLEN LEREN KENNEN.
PRIJS LEDEN: **11,20 EURO**

STAALPOTJES

VLINDERTJE GEVANGEN MAAR GEEN IDEE WAAR JE
DIE IN MOET STEKEN OM GOED TE KUNNEN BEKIJKEN?
WATERONDERZOEK GEDAAN MAAR TE WEINIG
LOEPEPOTJES? VOOR **3 EURO (LEDENPRIJS) OF 3,75 EURO (NIET-LEDEN)** HEB JE AL 20 POTJES EN KOM JE DIT SOORT
PROBLEMEN NOOIT MEER TEGEN! SIMPELE DOORZICHTIGE
POTJES MET SCHROEFDEKSEL.